

Masteroppgave

Master i estetiske fag; Kunst i samfunnet

MEST5900

Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk:

Kunstteoretisk kompetanse og pilotprosjektet
Lærerspesialist i kunst og håndverk.

Liga Legzdina Olsen

Kandidatnr. 416

Vår 2018



Takk!

Takk for veiledning og tålmodighet til Boel Christensen-Scheel, Venke Aure og Oddrun Kristine Sæter.

En stor takk til informantene som tok tiden til å møte meg.

Takk til Irene Brodshaug for uerstattelig hjelp med informasjon og tid.

Takk til Liv Klakegg Dahlin, Martine Nymo, EIK for støtten i form av informasjon.

Den største takk av de alle vil jeg si til familien min som har klart seg utmerket bra med mamma lang borte i tankene om behovet for kunstteoretisk påfyll for lærerspesialister i kunst og håndverk. Annie, Aksel, Arild - Jeg elsker dere.

Sammendrag

Prosjektet Spesialkompetanse i faget kunst og håndverk diskuterer et behov for øking av kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i kunst og håndverk.

Prosjektet Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk er en masteroppgave i studieretning Kunst i samfunnet, master i estetiske fag. Prosjektet er en diskusjon som bygges på analyse av dokumenter som danner bakgrunnen for UDE sitt pilotprosjekt Lærerspesialist i kunst og håndverk.

Etter UDE søkte piloteringsrett fra Udir begynte fem kunst og håndverkslærere i funksjonsstilling som lærerspesialister høsten 2017. Piloten ble lansert av UDE i 2017, og er et lokalt tiltak for Oslo skolen.

Fokuset i analysen er på regjeringens visjoner og formuleringer av kunstens rolle og kompetansen i faget kunst og håndverk i relasjon til pilotens innhold og dermed spesialistkompetanse i faget. Diskusjonen er en kritisk vurdering av pilotens program i forhold visjoner om kompetansen som vil bli etterspurt i fremtidens skole.

Motivasjonen for prosjektet var personlig erfaring fra jobb med kunstformidling som viser at alt for mange lærere føler seg usikre på samtidskunsten og dens potensiale som læringsarena. Jeg tar utgangspunkt i en påstand om at skolen trenger kunstteoretisk påfyll for å oppnå de fagovergrepene kompetanser som fremtidens skole etterspør.

Lærerspesialister har kollegaveiledning som et ansvarsområde og besitter høy formell fagkompetanse i faget kunst og håndverk. Kunstteoretisk kompetanse hos lærerspesialister kan by på nye didaktiske grep i arbeidet med kollegaer og elever som i enda større grad motiverer til individuell utforskning som ikke er preget av lærerens personlige praktiske og estetiske preferanser i kunsten.

Abstract

The research project *Specialist -competence in the school subject Arts and Crafts* discusses the need for increased theoretical competence in Art for the Teacher- Specialists in Arts and Crafts.

The project *Specialist- competence in the school subject Arts and Crafts* is a master thesis in the field of study Art in Society, Master Program in Visual and Performing arts. The project is a discussion based on document analysis that forms the background for UDE's (Department of Education management in Oslo) Pilot project, Teacher-specialist in Arts and Crafts.

UDE applied for rights to pilot with The Norwegian Directorate for Education Training and the pilot project Teacher-Specialist in school subject Arts and Crafts was launched in 2017 by UDE as an offer for Arts and Crafts teachers that work in Oslo's schools. In the autumn of 2017 five practicing teachers of Arts and Crafts began their work as Teachers -specialists.

The focus of the document analysis in this project is on the government's visions and formulations of the role of art in the society and the definitions for competence in the school subject Arts and Crafts in relation to the pilot's contents and thus specialist skills in the subject. The discussion is a critical assessment of the pilot's program in relation to visions for competence that will be required in future.

The motivation for the project came from a personal experience from the field of Museum-education. In my experience there are too many teachers who feel insecure when they meet contemporary art and its praxis. The insecurity leads to not realized learning potential that lays in art as a professional and an academic field. My starting point is an assumption that school requires knowledge of art and contemporary art theory in order to be able to add art and its institution to the learning recourses that are available for school children during they education and after.

Teacher-specialists are expected to fill a duty of an adviser for their colleagues in the resident school. It is impossible to offer a theoretical art education for all the practicing teachers in Oslo school, but Teacher-specialists as advisers with theoretical competence in art can offer new didactic approaches which value individual exploration that is not affected by the teacher's personal dislikes or insecurities.

Table of Contents

Sammendrag	3
Abstract	4
Introduksjon.	8
Pilotprosjekt Lærerspesialist i kunst og håndverk.	8
Bakgrunn til pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk.	9
Prosjektet Spesialistkompetanse i kunst og håndverk faget.	10
Fagperspektivet, motivasjon	10
Kunst og faget kunst og håndverk	11
Kunstteoretisk kompetanse i dannelsen.	12
Kunst og skole.	12
Praktisk estetiske fag	12
Kunst og håndverk	13
Kompetanse i faget kunst og håndverk	14
Læringspotensiale i samtidskunst.	15
Oppgavens innhold og struktur.	15
Teori og metode	17
Teori.	17
Diskurs	17
Diskurs i diskusjon.	17
Utdanningspolitikk, rammeverk for teorivalg.	18
John Goodlad	18
Kunnskap og læring.	19
Lærerrollen.	20
Pedagogikk.	20
Læringsprosesser, didaktikk.	21
Fagdidaktikk, kunstdidaktikk.	21
Kunst og tverrfaglige blikk	23
Samfunnssyn og felleskap.	23
Sosiologi og kultursosiologi.	23
Kunst og kunstpolitikk.	24
Metode.	25
Innsamling av forskningsmaterialer.	25
Analysenivåer.	25
Analysenivåer i dette prosjektet.	26

Motivasjon for valg av metoder _____	27
Dokumentanalyse _____	27
Intervju. _____	28
Refleksjon over forskerposisjon. _____	30
Forskingsmaterialer. _____	31
Det Substansielle _____	31
Nivå 1: Ideologiske nivå. _____	31
Kunst i skolen. _____	31
Kompetanse _____	33
Nivå 2: det formelle nivå _____	34
Satsinger og tiltak. Lærerkompetanse _____	34
Fagfornyelse, kompetanse. _____	36
Faginnhold. _____	37
Det sosiopolitiske _____	38
Nivå 3: Persipert nivå _____	39
Kunstkompetanse. _____	39
Det tekniskprofesjonelle _____	40
Nivå 4: Operasjonalisert nivå _____	40
Pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk (Utdanningsetaten, 2017). _____	41
Innhold, pilotprosjekt lærerspesialister i kunst og håndverk. _____	42
Programmet Våren 2018 _____	45
Nivå 5: Erfart nivå _____	47
Analyse. _____	52
Innledning. _____	52
Spesialistkompetanse. _____	53
Fagkompetanse og kunst kompetanse. _____	53
Læringspotensialet i kunsten verdi i følge lærerplan (KHV1-01) _____	54
Lærerkompetanse innenfor faget kunst og håndverk. _____	55
Faget kunst og håndverk. _____	56
Kunst som fagfelt. _____	57
Spesialistkompetanse. _____	58
Vurdering av kvalifikasjoner til søkere _____	59
Program i pilotprosjektet lærerspesialist i kunst og håndverk. _____	59
Individer og kompetanser innfor faget og piloten lærerspesialist i Kunst og håndverk. _____	61
Intervju, sammenstilling av svarene fra lærerspesialister. _____	61
Intervju, sammensetting av svar fra fagpersoner. _____	63

Personlig kunstkompetanse og bruk av kunsttilbudet. _____	63
Tanker om lærerkompetanse innafor faget og rollen til lærerspesialister i framtiden. _____	63
Drøfting _____	64
Samtidskunst og kompetanse i faget kunst og håndverk. _____	64
Analyse nivåer og meninger om kunsten rolle i utdanningen. _____	65
Personlige observasjoner. _____	65
Tanker rundt kompetanse _____	66
Tilgjengelighet av funksjonstillingen lærerspesialist i kunst og håndverk. _____	66
Lærerspesialistens oppgaver. _____	67
Kompetanse og pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk. _____	67
Konkluderende kommentar. _____	68
Referanser. _____	70
Vedlegg _____	75

Introduksjon.

Pilotprosjekt Lærerspesialist i kunst og håndverk.

I 2014 finansierte Kunnskapsdepartementet kartleggingsprosjektet *Kompetanseprofil i grunnskole. Kompetanseprofil i grunnskolen, Hovedresultater 2013/2014*¹ (Lagerstrøm & Moafi & Revold, 2014) viste at det er mangel på faglig kompetanse for lærere med fullført lærerutdanning som jobber i den norske skolen. I faget kunst og håndverk var det 43.9% lærere uten studiepoeng i faget. (Lagerstrøm et al. 2014, s.30) En av de mest åpenbare grunnene til mangel på formell kompetanse hos lærere som underviser i faget er kompetansekrav ved ansettelsen. Per i dag er det ingen kompetansekrav i faget kunst og håndverk for lærere som underviser i faget på barneskolen (1-7 trinn), mens det er krav om 30 studiepoeng i fagforydypning i kunst og håndverk på ungdomskolen (7-10.rinn).

Regjeringens satsing *Lærerloftet, på lag for kunnskapsskole* fra 2014 (Kunnskapsdepartementet, 2014) uttrykker behov for reformer i lærerutdanning for framtidens lærere og utfyllende videreutdanning og nye karriereveier for praktiserende lærere.

Pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk ble lansert av UDE i 2017 som et lokalt tiltak i Oslo skolen. UDE søkte piloteringsrett fra Udir og høsten 2017 begynte fem Oslo lærere i kunst og håndverk i stilling som lærerspesialister. Lærerspesialist er en nasjonal prøveordning som er en karrierevei og videreutdanningsprogram for praktiserende lærere (Utdanningsdirektoratet, 04.04.2018)

I UDE sin utlysning av funksjonsstilling som lærerspesialist i kunst og håndverk (se vedlegg) er det formelle- og erfaringskrav som kandidater må oppfylle. Det er minimum 5 års erfaring som lærer i norsk skole og minimum 60 studiepoeng i spesialiseringsfaget. I følge stillingsbeskrivelsen må lærerspesialistens oppgaver samstemmes med skolens behov. Lærerspesialisten kan bidra til fagets synlighet i skolen og i nærmiljøet, organisere fagnettverk og få en veilederrolle for lærerstaben. Lærerspesialisten kan få stemme i fagovergripende pedagogisk planleggingsarbeid i sin egen skole og utføre kompetansevurdering og initiere tiltak for kompetanseheving.

Kompetansen til lærerspesialisten er ikke lenger bare individuell kompetanse, men det danner et rammeverk for et kompetansespektrum innenfor skole og faget som helhet. Pilotprosjektet

¹ Heretter i teksten: *Lagerstrøm rapport*

Lærerspesialist i kunst og håndverk holder obligatoriske fellessamlinger med fokus på tverrfaglige pedagogiske temaer og didaktiske grep og tilbyr valgfrie kurs med temaer som å introdusere samtidens estetiske praksiser, materialkunnskap og håndverksteknikker. I følge UDE står spesialistene fritt til å velge fra tilbudet for å forme et skreddersydd videreutdanningsprogram.

Bakgrunn til pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk.

I Torbjørn Røe Isaksens presentasjon av fornyelse av *Kunnskapsløftet* (Kunnskapsdepartementet, 2006;2016) nevnes nye kompetansekrav og eksamen i faget kunst og håndverk som nødvendige tiltak for å støtte fagets kvalitative fornyelse som del av grunnopplæring i Norge. Kunst og håndverk har lav status som læringsfag og som vist i *Lagerstrøm rapporten* fra 2014 har høyest antall lærere som underviser i faget uten formell fagfordypning.

De siste årene har fagfornyelse og kompetanseøkning vært i fokus i den norske skolen. I følge Utdanningsdirektoratets visjon er Framtidens skole (Utdanningsdirektoratet, 2008) en lærende organisasjon. Lærenes faglige kompetanse er en essensiell del av kvalitetssikringen og fagfornyelsen gjennom hele utdanningsforløpet. Regjeringens satsing *Lærerløftet- På lag for kunnskapsskolen* fra 2014 nevner videreutdanningstilbud og flere karriereveier for lærere som tiltak for å heve statusen til lærer som yrke og dermed kvalitativ fagfornyelse i den norske skolen. Framtidens skole må utdanne individer med fagkompetanse og evne til kritisk tverrfaglig refleksjon rundt kunnskapsproduksjonsarenaer.

Fagene i skolen må gjenspeile forandringer i fagfelter for å introdusere elever til fagets problemstillinger, praksis og teori som former fagdiskurser.

Kunst og håndverk som fag har i noen år blitt nedprioritert i skolen, som har satt preg på tid og ressurser som er brukt på faget og gjenspeiles i kompetanse krav for lærere som jobber med faget. Med satsingen *Lærerløftet, Kompetanse for kvalitet* har Kunnskapsdepartementet initiert en lærerutdanningsreform, og tiltak som har mål til å tilby muligheter for kompetanseøkning til praktiserende lærere.

Prosjektet Spesialistkompetanse i kunst og håndverk faget.

I dette prosjektet *Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk* ser jeg nærmere på pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk lansert av UDE i 2017. Det er et pågående prosjekt som er med på å forme diskursen til spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk og er et tiltak som er formet etter regjeringens idealer og satsinger på økning av lærerkompetansen i den norske skolen.

I dette prosjektet ser jeg på kompetansedefinisjonen i dokumenter som gjør rede for regjeringens idealer og satsinger samt etatens tolkninger i form av det operasjonelle tiltak pilotprosjekt *Lærerspesialist i kunst og håndverk*. Diskusjonen setter søkelys på kunstteoretisk kompetanse som en del av spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk.

Prosjektet mitt er en kritisk vurdering av pilotprosjektets innhold i forhold til økning av kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i faget kunst og håndverk. Jeg diskuterer regjeringens visjoner rundt kunstens rolle i faget i relasjon til fagets «nå» hvor kunstteoretisk kompetanse har vært nedprioritert i forhold til designteori og prosesser, håndverk og dets tradisjoner. Enkeltindivider med fagkompetanse har en betydelig rolle i dette prosjektet, fordi individuell fagkompetanse og idealer er med på å forme faget og undervisningspraksis.

Fagperspektivet, motivasjon

I følge regjeringens visjoner må skolen som lærende organisasjon danne og utdanne elever til framtiden i kunnskapssamfunnet. (Kunnskapsdepartementet, 2008) Fagfornyelse i skolen må skje i takt med fagfeltets generelle utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2014) og det innebærer en oppdatering av lærerens fagkompetanse også i kunstfeltet og dets teori. I lærerutdanning og hos praktiserende lærere i kunst og håndverk det er mangel på kompetanse i samtidskunst og dens praksiser. Regjeringen støtter kunstproduksjon til barn med betydelige økonomiske midler og skolen må utvikle kompetanse for å bruke kunsttilbudet som læringsressurs.

Min erfaring fra kunstformidling til barn viser at pedagogikk som kompetansefelt er undervurdert i kunstverden og kunstkompetanse er undervurdert i skolen. Didaktisk planlegging for barnas møte med kunst er derfor problematisk og faglig krangel får ofte større plass enn selve læringsprosessen på grunn av manglende respekt og forståelse for ulike kompetanser.

Faget kunst og håndverk er feltet som har potensiale for å bruke begge kompetanser som komplementære i læringsprosesser for å utdanne elever som har kunstkompetanse som brukere og utøvere. I følge kompetansedefinisjonen i satsingen *Lærerløftet* er evnen til å dele, motta, reflektere over kunnskap og å bruke forskjellige kompetanser konstruktivt fagovergripende ferdigheter som framtidens skole strever etter.

For å integrere kunsttilbudet i skolens arbeid som alternativ tverrfaglig og fagovergripende refleksjonsarena trenger skolen kunstteoretisk kompetanse som fagkompetanse i faget kunst og håndverk.

Kunstteoretisk kompetanse hos lærerspesialister kan by på didaktiske grep som i enda større grad motiverer individuell utforskning som er ikke preget av lærerens personlige estetiske preferanser i kunsten. Det er kompetansen til enkeltlæreren som kan bidra til teoretisk veiledning som skaper handlingsfrihet for estetiske fag- teoretisk og praktisk.

Kunst og faget kunst og håndverk.

Kunst som fagfelt trenger også kompetanse i framtiden. Kunnskapsløftet ser dannelse og utdanning som like viktige oppgaver i skolen. Kunst er en del av dannelses diskurs som innebærer individuell bruk av og refleksjon over kunsttilbud og produksjon.

For å bygge kompetanse i faget kunst og håndverk for framtiden må skolen ha den kompetansen som trengs til å forstå «kunsten nå» som er en tverrfaglig praksis hvor kunsthistorie er bare en del av fagets politikk. Kompetanse i kunst krever forståelse for alle kunstens ismer og hvordan ismer blir til. (Utdanningsdirektoratet, 2006, s.4)

Kunst i dagens Norge har fått en stor handlingsarena med nye institusjonsformer og klart institusjonelt samfunnsoppdrag, stort og økonomisk sterkt marked, med politikken som reserverer og distribuerer spesialistposisjoner i feltet. Det er lokal politikk med internasjonale ambisjoner.

Individets mobilitet i samfunnet er et av utdanningsmålet i satsingen Lærerløftet. Når det gjelder kunst er kunnskap om muligheter og forståelse for forskjellige organisasjonsprosesser i kunsten med til å gi individet tilgang til en handlende posisjon i forhold til kunstverden. Det inkluderer reflektert og kritisk tenkende brukerposisjon.

Kunstteoretisk kompetanse i dannelsen.

Felles for alle individer for deltagelse i demokratiske samfunnsprosesser er behov for informasjon og kunnskap for å se muligheter for det som har vært ukjent før.

Det er et vanlig syn at dannede mennesker trekker på skuldrene og sier at de ikke kan bidra med noe i diskusjon om kunst fordi de forstå ikke så mye av det. Det er også vanlig å høre at opplevelsen av kunst, og spesielt samtidskunst, kan virke skummelt og uforståelig, men det må ikke være sånn. Kunst er ikke et mysterium. Kunst er komplisert, like komplisert som alle andre fagfelt. I følge Kunnskapsløfte må utdanning i Norge være en flerstemmig prosess.

Kunst blir stadig en større del av barnas hverdag: økonomiske midler er brukt til definering og produksjon av et kvalitativt kunsttilbud for barn og unge; kunst i offentlig og privat regi er plassert i skolens område og i nærmiljø; det brukes midler på formidlingsplanlegging til barn og unge på kunstens institusjon. Er det ikke på tide at barna får rom for refleksjon over alt det som gjøres «for deres beste»?

Kunst og skole.

De siste årene har det vært en aktiv debatt om kvalitets begrepet i kunstproduksjon med målgruppe barn og unge hvor kunst og skole fortsatt ofte er sett som motsetninger og ikke komplimentere lærings og kunnskapsproduksjons arenaer. Kunstproduksjon kan ofte virke som enveis bevegelse- fra de som vet og kan til de som skal lære om det. Som resultat er det ekskludering av skolens kompetanse som kan resultere i enkeltindividets manglende motivasjon for deltagelse. Kulturtanken(DKS+Rikskonserter), kunst og kulturprodusent for barn og unge som en av agendaen med virksomhet, nevner behov for å bidra til økt samarbeid mellom skole- og kultursektor. (Kulturtanken, 2016) Kulturtanken har et klart fokus på integrering av pedagogisk kompetanse i sitt arbeid. Er det ikke på tide da å sikre at skolen og lærerne på tvers av fagene har kompetanse til å evaluere potensialet av kunst og kulturtilbudet i eget fag?

Praktisk estetiske fag

Ludvigsen utvalget nevner livsmestring, hverdagskompetanse og evnen til å gjøre etiske vurderinger som de ferdigheter som skolen må utvikle gjennom utdanningsforløpet. (NOU, 2015, 2015:8, 15.062015, s.25)

Praktisk estetiske fag har en praktisk karakter. Fag som husstell, håndarbeid, forming, sløyd, metallagning, metallsløyd, keramikk, tekstil, design og arkitektur har historisk formet premisser for faget kunst og håndverk. Per i dag bruker praktisk estetiske fag sin historie for refleksjon og inspirasjon for individuelle produksjonsprosesser. Alle praktisk estetiske fag har forankring i ulike akademiske disipliner. Den praktiske dimensjonen er den kvaliteten som skiller praktisk estetiske fag fra teoretiske fag i skolen. Den teoretiske dimensjonen i praktisk estetiske fag er relevant for faglig refleksjon over sin egen praksis.

Kunnskapsdepartementet anbefaler varierte arbeidsprosesser i alle fag. Læreplanen for hvert fag beskriver kompetansemål og grunnleggende ferdigheter som er veiledende og kan brukes som inspirasjon til planlegging av komplekse oppgaver.

I *Fremtidens skole* (NOU, 2015:8) er nevnes at i kunnskapssamfunnet er det mange yrker som krever praktisk kompetanse, materialforståelse og verktøysferdigheter. For å utvikle praktiske ferdigheter og kompetanser det er behov for tilrettelegging for læring i form av verksteder, utstyr, spesialrom og planlegging av læringsprosesser som er åpne for teoretisk refleksjon. Kjennskap til materialer og arbeidsteknikker som er basert på tverrfaglige og komplekse læringsprosesser kan bidra til kritisk tenkning og problemløsning. Kreativitet og innovasjon er en essensiell del av individuelle arbeidsprosesser i praktisk estetiske fag.

Kunst og håndverk

Kunst og håndverk er et tradisjonsrikt fag som forener mange forskjellige håndverkstradisjoner med en mengde håndverksteknikker og materialviten. Kunst og håndverk som fagfelt har en teoretisk dimensjon som er en viktig del av faget. For å opprettholde fagets tradisjoner og sikre kvalitet i framtidens skole er det behov for dybdelæring, som ifølge *Fremtiden skole* kan bli truet hvis fagets bredde skal bevares. (NOU, 2015:8, s.53) Som en av løsningene som var nevnt av Røe Isaksen var muligheten for å dele kunst og håndverksfaget i to på ungdomstrinnet med egen læreplan i håndverksfag og egen for den estetiske kunstfagsiden. Anbefalingen er gjort for å gi mulighet til å mer rendyrke håndverksfag og samtidig erkjenne den kunstteoretiske dimensjonen i faget.

(Kunnskapsdepartementet, 11.10.2016)

Forslaget om deling av faget er ikke realisert, men for dette prosjektet er det viktig å vise til forståelsen av behov for begge kompetanser i faget kunst og håndverk. I beskrivelsen av *Kunst og håndverk- fagets egenart* er forståelsen av begge, fortidens og nåtidens kunst og

håndverk i egen og andres kultur, nevnt som mulig grunnlag for kvalitativ utvikling av Norges multikulturelle samfunn. Kunstopplevelsen er nevnt som et av de sentrale elementer i faget. (Udir, 2016, 21.03)

Kunst har en stabil plass i regjeringens visjoner i faget kunst og håndverk, og som i alle andre fagfelt trenger lærere kunstkompetanse praktisk og teoretisk for å se læringsmuligheter i feltet.

Kompetanse i faget kunst og håndverk

I *Lagerstrøm rapporten* fra 2014 som refereres til i regjeringens satsinger i ettertid- byttes kompetanse inn for fordypning i faget. Det er lærerkompetanse og formell kompetanse.

I *Fremtidens skole- Fornyelse av fag og kompetanser* er det 4 kompetanser som er definert når det gjelder elevenes læring. Fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta, kompetanse i å utforske og skape. (NOU, 2015:8, s.8) Kompetanseoppnåelse forutsetter dybdelæring i alle fag. (NOU, 2015:8, s.8)

I *Fremtidens skole* er etakognisjon en kompetanse som kan fremme individuelt og kollektivt reflekterte problemløsninger. (NOU, 2015:8, s.10) Metakognisjon er kompetanse som kan oppnås gjennom teoretisk praksis.

Kompetansemål i faget kunst og håndverk er å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, å kunne lese og regne og bruke digitale verktøy. Det forutsetter praktisk og teoretiske forståelse om estetiske praksiser i nåtiden.

For å oppnå kompetanser må læring ifølge *Fremtidens skole* rettes mot utdanning av individer som ser muligheter og nødvendighet av samhandling i forskjellige samfunnsarenaer. (NOU, 2015:8, s.10)

Kunst og håndverk som fag gir mulighet til håndverksmessig, praktisk erfaring og like så en praktisk teoretisk erfaring for å vurdere og reflektere over tradisjoner og regler, samtidens visualitet, kunnskapsproduksjons prosesser og samfunnsrealitet.

For å oppnå kompetansemål i faget kunst og håndverk er det ikke nok med praktiske ferdigheter og fokus på håndverk som læringsprosess for alle.

Læringspotensiale i samtidskunst.

Samtidskunst er multimedial, tverrfaglig, relasjonell, konseptuell, media spesifikk, performativ, politisk, undersøkende, eksperimental, abstrakt, selvreflekterende, realistisk, naturalistisk, etc. Utforskning og eksperimentering med ideer, konsepter, materialer og prosesser om alle temaer er forent i kunstteori som praksis.

Siste tidens satsning på håndverkkompetanse og tilbakevending til verksted, fokus på materialer og praktiske design prosesser er et nødvendig fokus men det burde ikke organiseres på bekostning av den teoretiske balansen i faget. For å skape læringsarenaer som er motiverende i prosessen må det åpnes for individuelle interesser og talenter av alle slag.

Fremtidens skole- Fornyelse av fag og kompetanser ser læreren som en veileder som ikke må kunne alt, men læreren må ha en teoretisk forståelse for fagfeltet og muligheter som ligger i dybde kompetanse for praktisk håndverkspraksis og teoretisk praksis. (NOU, 2015:8, s.11) Lærere som har kunstteoretisk kompetanse har mulighet for å organisere læringsprosesser som bevarer fagets bredde med individuelle muligheter for dybdelæring og teoretisk refleksjon.

Oppgavens innhold og struktur.

I dette oppgaven ser jeg på spesialkompetanse i faget kunst og håndverk og diskuterer behov for øking av kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i kunst og håndverk. Jeg analyserer dokumenter som danner bakgrunn for UDE sitt tiltak pilotprosjekt Lærerspesialist i kunst og håndverk. Fokuset i analysen er på regjeringens visjoner og formuleringer av kunstens rolle i faget i relasjon til pilotens innhold og dermed spesialistkompetanse i faget. Diskusjonen er en kritisk vurdering av pilotens program for å prøve å si noe om betydningen av kunstteoretisk kompetanse som nødvendig del av spesialistkompetanse i faget. Ut av dette formaliserer jeg problemstilling:

Behovet for kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i faget kunst og håndverk.

Inspirasjon til metode valg er Venke Aures sin appropriasjon av John Goodlads nivåanalyse av læreplan. (detaljert introduksjon følger i metode kapittel) Empiri består av sekundære dokumenter og 4 semistrukturerte intervjuer.

Oppgaven er en diskursanalyse. Diskurser i dette oppgave som brukes i diskusjon er heterogene momenter (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s.263) som formes i analyseprosessen.

Dokumenter og dess innhold, satsinger og operasjonelle tiltak i dette prosjektet er oppfattet som bakgrunn og inspirasjon til UDE sitt tiltak pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk. Pilotprosjektets oppfattes som etatens tolkning av regjeringens visjoner og satsinger for kompetanseheving.

Teori og metode

Teori.

Diskurs

I dette prosjektet diskuteres definering av spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk. I diskusjonen bruker jeg begrepet diskurs for å diskutere et betydningsunivers rundt spesialistkompetanse. Oppbygging av oppgaven er basert på forståelse av diskurs som en strukturert helhet av standpunkter og personer som handlende elementer. Diskurs er karakterisert av diskursive relasjoner, som er i stadig formasjon, individer og standpunkter er momenter i diskursen. (Laclau& Mouffe 2014). Som beskrevet av Louise Philips: «Diskursanalyse udgør ikke en enkel tilgang, men et heterogent felt af forskjelligartede former for diskursanalyse.» (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s.263) Det teoretiske utgangspunkt for masterprosjektet er diskurs som sosial praksis i dialektisk forhold til andre sosiale dimensjoner. (Winter Jørgensen 1999, s.74)

Diskurs i diskusjon.

Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk er et sammensatt konsept som formes av forskjellige elementer som ifølge utdanningsorganisering i Norge er formet i diskursiv relasjon mellom utdanningspolitikk i form av politiske visjoner og satsinger, fag og akademiet som definerer fagfelter og individer som tolker målene og læreplan og former undervisning i faget. Lærenes kompetanse innen faget er en del av fagets politiske utvikling og formes av kompetanse som har definisjonsmakt.

Dette prosjektet er en diskurs som er konstruert rundt spesialistkompetanse i kunst og håndverk med å introdusere et kunstteoretisk blikk på definisjonen av framtidens skole og kompetanse for faget kunst og håndverks, som mulig didaktisk inspirasjon i fagets fornyelses prosess. Pilotprosjektet lærerspesialist i kunst og håndverk er et tiltak som er utviklet som del av regjeringens satsinger på kompetanseheving i skolen. Satsinger er formaliserte for å oppfylle regjeringens bestilling om å tolke problemstillinger og konseptualisering av visjoner innen utdanningsdiskurs.

Diskusjonen bygges på forståelse av diskurs som strukturerende og strukturert formasjon som har politisk handlende natur og dermed hierarkisk være. Makt i diskursen har en nomadisk

natur, og formuleringer like mye som individer kan være en handlende maktelement.
(Foucault, 1980)

Utdanningspolitikk, rammeverk for teorivalg.

St.meld.30 Kultur for læring (Utdannings- og Forskningsdepartementet 2004) presenterte utdanningsreformen Kunnskapsløftet. Reformens mål var å gjøre elever og lærlinger bedre i stand til å møte kunnskapssamfunnets utfordringer. *Kunnskapsløftet* (Udir, 2006) ble innført fra skoleåret 2006-2007 med fokus på gjennomgående læreplanverk, kvalitetsvurderingssystem, kompetansemål og integrering av grunnleggende ferdigheter i alle fag på fagets premisser. Kunnskapsløftet en var innholds- og styringsreform med tiltak for kompetanseutvikling. Kvaliteten på opplæring var tydeliggjort som skolens ansvar.

Politiske idealer i Norsk utdanningspolitikk er basert på folkedannelsen som mål i demokratisk-pedagogisk kunnskapsregime. Hegemoni av dannelsesbegrep og dannet borgerskap var problematisert allerede på slutten av 1800 tallet, og norske utdanningsidealene og politikken har vært formet etter et politisk demokratisk dannelseskompromiss. Det vestlige kunnskapssyn deler fenomenet utdanning i to komponenter: 'kompetanse' og 'dannelse' (Hansen 2008) og gir kompetansen hegemoni.(NOU,2015:8,s19)

De fleste av problemene i demokrati burde møtes med mer demokrati og større ansvar. I tradisjonen fra Dewey (Dewey,1916), Habermas (Habermas, 1989) og Shapiro (Shapiro,2005) gjelder det politikk like mye som skolen som utdanner framtidens borgere. Hvordan utdanningssektorens praksiser skal fornyes i tråd med stadig hurtigere kunnskapsutvikling blir en stor utfordring i årene som kommer.

John Goodlad

J. Goodlad sin analyse teori og metode approprieres og brukes som metode i dette prosjektet. (Goodlad, 1979) Goodlads metode for læreplananalyse ser på læreplanen som et konstruert fenomen, som består av flere nivåer. Den ser på innhold og beslutninger som tas som likegyldige analysekomponenter. Læreplananalyse er bygd på å skille tre fenomener. Det substansielle, det sosialpolitiske og det tekniskprofesjonelle. (Goodlad, 1979). Goodlad tenker læreplan som et sammensatt fenomen, som inkluderer kompetansemål, arbeidsmåter, kriterier, evalueringer og begreper som deler av det substansielle. Det sosiopolitiske er

vurdering av læreplanens kontekst, historikk og politisk rammeverk. Det tredje fenomenet, det tekniskprofesjonelle er realisering av læreplanen i undervisning.

Goodlad viser også til 5 beslutningsnivåer, hvor 1.nivå er det ideologiske nivå, 2. nivå - det formelle, 3. nivå - det persiperte, 4.nivå - det operasjonelle og 5. nivå er det erfarte nivå.

Metoden som J. Goodlad brukte til å analysere læreplan har inspirert metoden, strukturen og teori valgene til det omfattende skandinaviske forskningsprosjekt om kunstpedagogikkens rolle i store kunstinstitusjoner. (Aure & Illeris &Ortegren,2009) Venke Aure approprierte J. Goodlads nivåanalyse for å se nærmere på kunstpedagogikk som didaktisk grep ved Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design. Analysen omfatter museets idealer, formaliserte konsepter i skriftlig formaliserte tiltak i form av museets strategier og formidlingsopplegg som former de praktiske og prosessuelle tolkninger som former det operasjonelle nivå av museets hverdag.

Kunnskap og læring.

Sølvi Lillejord i artikkel Skolen i Kunnskapssamfunnet gjør rede for karakter av kunnskap som konsept i utdanningspolitiske idealer i samtiden. Kunnskap i ulike felt og former utvikles i ulike prosesser. Empirisk basert kunnskap forandres og redefineres ifølge tidens blikk på kunnskap. Lærere er del av profesjonelle kunnskapsarbeidere og deres rolle er å vise elever hvordan kunnskap kan sorteres, analyseres og kritiseres i en tid hvor empiriske sannheter stadig utfordres. Å finne riktige eller feile svar er like viktig som å lære seg å diskutere seg frem til gode problemløsninger. (Lillejord, 2013)

Perspektivet på kunnskap i kunnskapssamfunnet har elementer fra konstruktivistisk og sosiokulturelt læringssyn. Deweys «learning by doing» er et læringssyn som står sterkt i faget kunst og håndverk. Egne erfaringer er en essensiell del av læringsprosessen. (Dewey,1938/1997)

Jean Piaget (Piaget, 1923/2001) ser utvikling som en konstruktiv prosess, individets utvikling er konstruering av kunnskap i relasjon med omgivelser. Individet lærer ikke objektive sannheter men vi tolker informasjon fra vår eksisterende kunnskap og oppfatning.

Vygotsky sin teori ser læring som individuell prosess med språket som hovednøkkel gjennom deltagelse i fellesskap. Vygotskys teori er sosiokulturell. (Vygotsky 1962/2012)

Kunnskapsproduksjon ifølge den estetiske metateorien av Jacques Rancière er politisk preget av fagfelter som definerer kvalitet og innhold til kunnskap som må formidles og rammer for ny kunnskapsproduksjon. (Rancière, 2008) Fagfelter som politiske formasjoner eksisterer i tid og rom. *Political bodies* (Rancière, 2008, s.89) fordeler posisjoner og opposisjoner internt og er i konstant forandring. Fagfelt deler politiske prosesser med andre fagfelt når det gjelder systemer for distribuering av posisjoner. Kunst som politisk felt, ifølge Rancière, består av individer, institusjoner, begreper, historie, osv. som alle er handlende elementer. Politisk handlende elementer er skapt av, og skaper, kompetanser og er med i fordeling og gjenfordeling av posisjoner innen feltet.

Bærekraftig videreutvikling av kunstfeltet som tildeles betydelige statlige midler og har et økonomisk sterkt marked trenger kompetente utøvere og kompetente brukere i framtiden.

Lærerrollen.

Lærerrollen i skolen som lærende organisasjon er å reflektere over sin kunnskap og utvikle sin kompetanse gjennom kontinuerlig deltagelse i læringsfelleskapet i tillegg til veiledning. I følge *Ludvigsenutvalget* er høy lærerkompetanse essensielt i skolens kvalitative utvikling, men samtidig bør ikke pedagogenes pedagogiske arbeid dominere læringsprosesser. Som et sammendrag for lærerrollen med teoretisk blick på kunnskap og læring i dette prosjektet er et sitat fra Rancière:

He does not teach his pupils his knowledge but orders them to venture into the forest of things and signs, to say what they have seen and what they think of what they have seen, to verify it and have it verified. (Rancière,2009, s.11).

Pedagogikk.

Kunnskapsproduksjon og utvikling i dagens Norge er sett som prosesser hvor alle har mulighet for deltagelse. Diskusjonen i dag er mest utfordrende rundt kvaliteten av kunnskap som produseres og hvordan kunnskapen burde deles. Kunnskapsdeling er en viktig prosess for fornyelse av det vestlige demokratiske system.(Bobbio,1987) Kunnskapsproduksjon og -bytte skjer i dynamiske læringsprosesser hvor subjektiverende individer er i stadig læringssituasjon. (Illeris,2013, s.81) Det krever en individuell refleksjon over sin egen

kompetanse og ekspertise for å se seg selv som en del av kunnskapsproduksjonens prosesser. (Habermas,1995)

Globaliseringen de siste tiårene har ført til økt mangfold på de fleste områder i livet vårt. Den teknologiske utviklingen i den andre del av 1900 tallet og begynnelsen av 2000 tallet har forandret måten kunnskap spres i tid og rom. I kunnskapssamfunnet kreves gode samarbeidssystemer og prosesser for kunnskapsdeling på alle nivåer fra nasjoner til organisasjoner, og skolen må gjenspeile de prosessene ved utvikling av infrastruktur for kunnskapsspredning i dialogbaserte prosesser. (Dale & Gilje & Lillejord, 2012).

Læringsprosesser, didaktikk.

For å skape mulighet for læringsprosesser som er dialogbasert og har kunnskapsdeling med kunnskap som utbytte må lærerkompetansen inkludere vidde og dybde i faget. Didaktikken og fagdidaktikken må ikke skilles i pedagogisk planlegging, men brukes konstruktivt for å støtte læringsprosesser ifølge dagens pedagogiske idealer og fagets felt. B.B. Gudem diskuterer forhold mellom didaktikk og fagdidaktikk som er anstrengt og fruktbar samtidig. Ifølge Gudem Fagdidaktikken reddet didaktikk, det returnerte didaktikk til faget og klasserom.(Gudem,2008) Balansen mellom den praktiske og teoretiske i didaktisk planlegging er essensiell for å skape og opprettholde relasjonen mellom didaktikk og faget. Den prosess baserte kunnskapsproduksjon og kunnskapsdeling krever fagets tilstedeværelse i didaktisk planlegging.

I faget kunst og håndverk er det reformpedagogikk med barn i sentrum, dialogpedagogikken og, på godt og vondt, instrumentalismen har ligget sentralt som det teoretiske grunnlaget for planlegging av didaktisk arbeid. Robin Aleksander beskriver det engelske begrepet «pedagogy» som forener læreres handlings og analyse kompetanse. (Robin, 2009)

Fagdidaktikk, kunstdidaktikk.

”Det er viktig å merke seg at for at barna skal være i stand til å få det maksimale ut av utdanning, behøves begge tilnæringsmåtene. Utdanning i Kunstfag og utdanning gjennom kunstfag, selv om de er atskilt, er gjensidig avhengig av hverandre, og man

bør ikke anta at det er mulig til å ta i bruk enten bare den ene eller den andre og likevel oppnå en helhetlig og positiv innflytelse på barnets utdanning.” (Bamford, 2009, s.139)

Fagdidaktikk i faget kunst og håndverk er et format av fagets innholdsdefinisjon og kompetanser som definerer fagets innhold. Ilmi Willberg bruker mimesis begrepet som didaktisk metode for å belyse typiske undervisningstrekk som har slektskap til kunsterfaringer. (Willberg,2008) Det er iscenesettelsesprosessen som metode og formgivning til erfaringsforløpet som er referanser til kunstområdet og ifølge Willberg kan kjennetegne en vellykket undervisningsprosess. Rune Birkeland foreslo at analogisk tenkemåte er didaktisk fokus i kunnskapskonstruksjon i undervisning. (Birkeland & Hopmann & Langfeldt & Midsundstad & Werler & Willberg,2010)

Når man ser på potensiale i kunsten som fagfelt, er kunsten i sentrum, og undersøker de faglige relasjoner som kunst har i sosiopolitisk realitet. Det inkluderer kjennskap til medier, materialer, håndverkspraksis og teori, kunstens og institusjonens historie og med det kunstens -ismer.

I følge Venke Aure og Rikke Gürgens Gjærum kan kunstdidaktikk bidra til utvikling av estetisk epistemologi og utvide rom for realisasjon av kulturelt demokrati. (Aure, Gjærum, 2015, s.2)

Gjærum og Aure trekker paralleller for deltagelse i læringsprosesser og samfunnsdeltagelse. (Aure, Gjærum, 2015, s.4) De må ikke gjenspeile hverandre, men har en politisk relasjon. Det norske samfunnets demokratiske idealer er i posisjon i den vestlige samtidskunst, og deltagere i kunstdidaktiske prosesser er medaktører. Moderne- og samtidskunstens praksiser har mye til felles med utdanningsidealene som former konseptet om framtidens skole. Venke Aure ser kunst som en aktiv kunstdidaktisk faktor, som er med på å forme læringsprosesser som er relasjonelle, performative og ser samtiden i relasjon til det universelle og individuelle som like viktige defineringsdiskurser fra et holistisk menneskesyn. (Aure, s.14)

Aslaug Nyrnes nevner kunsthistorie som et kulturelt og sosialt formet fenomen. Kunstnere som skaper fritt er et konsept som tilhører kunstteori og kunstens politiske ismer. Kunsthistorie ser på religiøse, kulturelle og media relaterte konvensjoner som er tilstede i kunstpraksisen. Nyrnes beskriver en didaktisk prosess som virker velkjent, hvor betraktning og produksjon av kunst er læringsprosessen, men ofte begrenses med prosesser som har som mål å etterligne det betraktete kunstverk. Kunstdidaktikk gir mulighet for refleksjon som holder

relasjoner til betraktet kunstverk og egenproduksjon med aktiv fantasi og individuell teoretisk refleksjon som del av læringsprosess. Refleksjoner i læringsprosesser kan lede til en form som lærer og elev er i stand til å aktivisere. (Nyrnes,2013)

I følge Helene Illeris det er behov for refleksiv og performativ adgang til organisering av læringsprosesser i pedagogikk når det gjelder visuell kultur. (Illeris, 2013) Det er behov for verktøy som kan brukes i forståelsen av samtidens visuelle realitet. Det gjelder bruker og produsentrollen i lik grad.

Kunst og tverrfaglige blikk

Samfunnssyn og felleskap.

Kritisk blikk på samfunnet har vært en del av kunstpraksisen og sosiologer har utviklet teorier som omhandler kunsten som fenomen i verden uten å ha et utgangspunkt preget av kunstfaget. Den sosiologiske og kulturhistoriske tilnærmingen til kunst er vesentlig del av den tverrfaglige kunstteori i samtiden.

Sosiologisk teoretisk perspektiv i dette prosjektet er rettet mot forståelsen av læringsfellesskap og for å kontekstualisere læringsteoretiske perspektiver.

Valg av fagovergripende temaer som er med på å forme kompetansemål og grunnleggende ferdigheter i kunnskapssamfunnet er begrunnet av ønsket om å gi individer mulighet til sosial mobilitet og lettere adgangen til det sosiokulturelle fellesskap som er det norske samfunn. Den demokratiske forståelsen i det norske samfunnet ser likestilling som ideal i samfunnslivet hvor deltagelse er frivillig med likt utgangspunkt for alle. Det betyr også at «å ikke delta» er en posisjon i sosiopolitisk realitet som man kan velge for seg selv. (Ellingsen, 2007)

Sosiologi og kultursosiologi.

I Norge er mangfold som begrep er brukt for å beskrive samfunnet vi lever i og samfunnet som vi forbereder våre barn til å ta del i. Ofte er mangfold brukt uten kritisk blikk på det fellesskapet som omtales. I samfunn hvor det mangler kontakt mellom deltagere er det mangel på mangfold. (Eriksen, 2009) Kultur som begrep er komplisert og hver tolkning bidrar til kulturforståelse i samfunnet. Nye kulturelle elementer introduseres stadig til fellesskapet - viten om samfunnet og dets kultur må stadig oppdateres. Fellesskap som dannes i skolen og de

relasjonelle prosesser i skolens hverdag er med på å forberede framtidens borgere som del av et norsk samfunn i kontinuerlig forandring.

Skolen og klasserommet er små felleskaper, miniatyrsamfunn, som krever reflekterte prosesser for arbeidsorganisering av individer som danner utgangspunktet for mangfold.

Bourdieu sitt begrep Habitus, som det gitte sosiale, biologiske og kulturelle er med på å strukturere menneskets bevegelser i det sosiale rommet mens det er like så strukturert gjennom sosial tilstedeværelse av enkeltindivider. (Bourdieu, 1993, s.73-77) Kulturell og økonomisk kapital er konsepter som er samtidig sosiale, objektive og kulturelle diskurser definert i tid og rom. Økning av kulturell kapital er en essensiell del av de individuelle ressurser som skolen kan bidra med for å oppnå målet med sosial mobilitet i et samfunn, hvor kulturell kapital er ikke bare kapital, men også en del av dannelses idealet. (Rosenlund, 1998)

Samfunn som bygges på definisjoner basert på kulturforskjeller eller mangfold skaper ensomhet og mangel på mening og verdighet hos mange individer. (Bauman, 2006)

Tilhørighet i samfunnsprosesser som er definert med kulturell tilhørighet marginalisere individer som opplever tapt tilhørighet.

Kunst og kunstpolitikk.

Internasjonalisering skaper en vesentlig dynamikk i kunstfeltets maktstrukturer. Offentlige myndigheter som har eierskap gjennom finansiering er med å forme og fordele posisjoner innen kunstfeltet. Bjørkås i 2002 gjør en grundig analyse av forandringer som skjer i norsk kunstfelt og viser til prosesser som er politiske og samfunnsrelaterte.

Institusjonene monopoliserer en betydelig del av de tilgjengelige ressursene, mens de kunstneriske talentene i en viss forstand stenges ute gjennom at de samme institusjoner har livstidsansatt personale og i liten grad etterspør alternativ kompetanse. (Bjørkås, 2002, s.79)

V.Aure og R. Gjørum nevner «Outsider art» som eksempel på politisk definert posisjon i kunstens politiske rom. Å trekke paralleller mellom samfunnsprosesser og kunstdidaktiske grep gir mulighet til å innse felles handlingsmønstre, makts fordelingssystemer og organisering av feltet som gi mulighet til å utforske kunstens samtidspolitikk som alternativ kunnskapsproduksjonsarena. (Aure, Gjørum, 2015,s.4)

Metode.

Innsamling av forskningsmaterialer.

Utgangspunktet for innsamlingen av forskningsmateriale var UDE sin stillingsutlysning for pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk og rammeverk til prøveordningen Lærerspesialist (se vedlegg). I teksten refereres til regjeringens visjoner og satsinger for fagfornyelse og heving av fagkompetansen i den norske skole.

Lærerspesialist i kunst og håndverk er et pågående prosjekt med oppstart høsten 2017. Pilotens program er innhentet ved utgivelsene høst 2017 og våren 2018. Min kontaktperson fra UDE har vært til stor hjelp i etablering av kontakt med lærerspesialistene som deltar i piloten, med deling av program, og ikke minst med informasjon om pilotens bakgrunn. Pilotprosjektet har ikke vært evaluert som helhet, jeg har valgt å konstruere en diskurs rundt piloten i form av dokumentasjon som gjør rede for pilotens bakgrunn og intervjuer med aktører som er tilknyttet prosjektet for å bygge empiri som kan brukes i diskusjon av spesialistkompetansen i faget kunst og håndverk. Metoden som er brukt i valg og sortering av forskningsmaterialet er en appropriasjon av J. Goolads analysenivåer.

Analysenivåer.

Goodlad² bruker analyse nivåer for å se på læreplanen som dokument og dets anvendelse i skolen som helhet for å diskutere sammenhenger på tvers av nivåer og finne mulige forklaringer eller konsekvenser for beslutninger som er tatt i prosessen. (Goodlad, 1979) Goodlads metode er anvendt i det omfattende skandinaviske forskningsprosjektet om kunstpedagogikkens rolle i kunstinstitusjoner. (Aure et al, 2009):

Venke Aure approprierer J. Goodlads nivåanalyse for å se nærmere på kunstpedagogikk ved Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design. Analysen omfatter museets idealer, formaliserte konsepter i skriftlig formaliserte tiltak i form av museets strategier og formidlingsopplegg som former de praktiske og prosessuelle tolkninger som former det operasjonelle nivå av museets hverdag.

Mirjam H. Olsen bruker Goodlads analyse nivåer i *En inkluderende skole?* (Olsen, 2013) For å forske på begrepet inkludering. Inkludering er et komplekst begrep, uten en fastsatt

definisjon. Olsen deler boken i to deler hvor den første diskuterer begrepet inkludering, og den andre er en beskrivelse av en livshistorie.

Inspirasjon til analysenivåer i min oppgave er hentet fra begge anvendelsene nevnt over. Gjennom en dokumentanalyse ser jeg på rammeverk som kan brukes for å diskutere satsinger og tiltak med fokus på kunstens rolle i faget kunst og håndverk, og jeg diskuterer begrepet spesialistkompetanse i forhold til kompetansediskursen i et rammeverk av visjoner innenfor fagfornyelse. Diskusjon skjer på tvers av nivåer.

J. Goodlad skiller tre fenomener. Det Substansielle, det sosialpolitiske og det tekniskprofesjonelle. Goodlad tenker læreplan som et sammensatt fenomen, som inkluderer kompetansemål, arbeidsmåter, kriterier, evalueringer og begreper som del av det substansielle. Det sosiopolitiske er vurderingen av læreplanens kontekst, historikk og politisk rammeverk. Det tredje fenomenet, det tekniskprofesjonelle er realisering av læreplanen i undervisning. Goodlad, 1979)

Analysenivåer i dette prosjektet.

Det Substansielle

Nivå 1, ideologisk nivå: regjeringens idealer som omhandler lærerkompetanse uten fagspesifisering, men blir til tiltaks referanser.

Nivå 2, det formelle nivå: dokumenter, regjeringens satsinger på fagfornyelse og fagkompetanse som bruker nivå 1, det ideelle nivå som referanse. Formelle nivå bruker en del fagspesifikke uttalelser og gjør rede for konseptet videutdanning, fagfordypning osv.

Det sosiopolitiske

Nivå 3, persipert nivå: Dokumenter som gjør rede for tiltak med referanse til de første to nivåene.

Det tekniskprofesjonelle

Nivå 4, det operasjonelle nivå: Dokumenter, tiltak, dertil pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk, med pilotprosjektets innhold og kompetansetolkning i form av kompetansekrav.

Nivå 5, det erfarte nivå: Intervju, personlige kompetanser, synspunkter fra lærerspesialister og fagpersoner som har tilknytting til pilotprosjektet Lærerspesialister i kunst og håndverk.

Nivå analyse gir mulighet for å skape et diskursivt univers som kan tolkes og diskuteres i forskningsprosessen. Diskusjon med eksempler på tvers av nivåer gir mulighet til å vurdere kompetanser som gjør valgene og med det har en handlende makt innafor fagdiskursen kunst og håndverk og definisjonen av spesialistkompetanse.

Motivasjon for valg av metoder

Fagkompetansen i kunst og håndverk er teoretisk og praktisk diskurs i konstant formasjon. Definisjoner av begreper er ikke det samme som fenomener og individuelle tolkninger. Fagfelter med definisjonsrett innenfor faget og individuelle erfaringer og tolkninger fra fagpersoner former utdanningskonsepter til framtidens faglærere, videreutdanning og hverdagspraksis til praktiserende lærere. Dokumenter former fagets diskurs når de skrives og når de leses. Dokumenter er vitner til den politisk forankrete visjonen om utdanning på nasjonalt og lokalt nivå og de maktrelasjoner som er i prosessen når individ og institusjon i samspill distribuerer posisjoner i feltet. Dokumenter i prosjektet Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk representerer den teoretiske delen som former spesialistkompetanse i faget. Delvis strukturert intervju gir adgang til de personlige holdninger, kompetanser og forståelser som former den praktiske delen av diskursen spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk.

Dokumentanalyse

Dokumentanalyse kan avdekke fastsettelsen av en politisk dagsorden, utvikling av normer og praksiser innenfor og blant organisasjoner, etablering av og utvikling innenfor fagnettverk, etablering av og forandring i maktrelasjoner og teknikker for maktutøvelse, og utvikling i nasjonale fenomener. (Brinkmann, 2015, s153): Dokumenter som er forskningsmaterialer i prosjektet Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk skal fokusere på tiden fra 2014-2018 (opp til denne oppgavens innlevering). Dokumentene omfatter en formalisert erkjennelse angående manglende fagkompetanse mellom lærerne i norsk skole og tiltak som følger for kompetanseøkning blant praktiserende lærere.

Forskningstema spesialistkompetanse i kunst og håndverk er et diskursivt felt som i større eller mindre grad er i kontinuerlig reformasjon. Dokumenter er nedskrevet og fastholdt språk i tid og rom, ofte utvikles de over tid. Det gjør dokumenter til en god kilde for sporing av

diskurs formasjoner. Diskusjon som resultat av dokumentanalyse er basert på formuleringer som omtaler fagkompetanse innen faget kunst og håndverk.

Dokumenter brukt som forskningsmateriale i prosjektet Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk er i hovedsak sekundære dokumenter. (Brinkmann, 2015, s153) Det er Stortingsmeldinger, Lærerløftet, Kunnskapsløfte, UDE sin utlysning og formalisering av tiltak for videreutdanning og nye karriereveier for lærerne i kunst og håndverk i form av stillingen lærerspesialist i kunst og håndverk. Sekundære dokumenter er tilgjengelige for alle interessenter på nettet. I tillegg til det bruker jeg tertiære dokumenter i form av relevante forsknings rapporter.

Intervju.

Som del av metode for innhenting av forskningsmaterialer har jeg valgt å bruke semistrukturerte intervjuer. Intervju guide er utarbeidet i tre versjoner for å tilpasse spørsmål til informantens faglige rolle i tilknytting til pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk (intervjuguide samt sitater fra transkribert materiale kan sees i vedlegg). Det er fire informanter totalt hvorav to er Lærerspesialister (deltar i pilotprosjektet siden høst 2017). Av lærerspesialistene er en kunst og håndverkslærer på ungdomsskole og en i barneskole. De to andre informantene er fagpersoner som er med på å forme diskurs av fagkompetanse og spesialistkompetanse innen faget kunst og håndverk fra etatens og akademiets side.

Intervju prosess

Intervju er en sosial episode, konstruert i samspill mellom mennesker, det blir en del av diskursen. Intervju som metode gir forskningsmateriale som sier noe om den individuelle kunnskapsproduksjonsprosessen i faget. (Brinkmann, 2015, s.155)

Informanten velger sted og tidspunkt for intervjuet som tar omtrent 30 minutter, og foregår som en samtale som er strukturert av spørsmål notert i en intervjuguide. Intervjuguiden utleveres ved møte. Informanten får intervjuguiden i utskrevet versjon ved introduksjon av prosjektet og målene som er satt for intervju. Intensjonen med det er å få så spontane svar som mulig, formet fra et personlig perspektiv på faglige problemstillinger. Informanten må bruke sin fagkompetanse fra et mer personlig ståsted hvis det ikke er tid til å lete etter formuleringer i dokumenter og allerede formaliserte satsinger og tiltak.

Informanter.

Valg av informanter er motivert av Laclau og Mouffes diskurs teorie, hvor individ og individuelle stemmer er med på å danne diskursens «nå». (Laclau, Mouffe,2014). Fagets akademiske diskurs er formet av fagets tradisjon, forskning, og enkeltindidets tolkning av det. Den praktiske organiseringen av undervisningstimer på skolen er formet av lærerens faglige kompetanse og tolkninger og refleksjon over sin egen kunnskap og fagets formelle innhold og mål. Intervju som datainnsamlingsmetode kan gi kunnskap om individuelle meninger, holdninger og tolkninger av faget og former enkelkompetanser. Enkeltkompetanser i stillingen som lærerspesialist blir del av spesialistkompetansen i faget.

Informanter i prosjektet er anonyme og stillingen innenfor faget er spesifisert som lærerspesialist, fagkonsulent på etaten og fagperson i akademiet. Intervjuene er transkribert og prosjektets mål er å diskutere enkeltindividets fagperspektiv som er med på å forme faginnhold i videreutdanningsprogrammet til lærerspesialister i relasjon til dokumenter som er formelle satsinger.

Motivasjon for valg av intervju som metode

Det er institusjoner, organisasjoner og politikere som formaliserer og gjør rede for idealer, planlegger og setter i gang tiltak, men i sentrum av alt er mennesket et handlende, tenkende og tolkende individ. Lærerspesialister i kunst og håndverk er en stilling for praktiserende lærere i form av videreutdanning og forfremmelse. Stillingen byr på muligheter for å øke kompetansen for lærerne og er en karriere mulighet som gir en del bestemmelsesrett innenfor faget på skolen og/eller i nærmiljø. Per i dag er det stor forskjell i kravene som stilles til lærere som skal jobbe med faget kunst og håndverk, fra ingen krav i barneskole til min. 60 studie poeng i videregående skole. Med veldig forskjellige kompetanser er det alle lærerne som former utdanning i kunst og håndverk innen norsk skole. Kunst og håndverk er et fag hvor det ofte er lett å bruke personlige preferanser og smak som utgangspunkt for valg av lærings prosesser og ikke minst i vurderingen av elevenes arbeid. Personlig kompetanse, erfaring og forhold til kunstverden er med på å bestemme enkeltlæreres kapasitet for å se muligheter som ligger i faget kunst og håndverk.

Intervjuer gir kunnskap om individuelt forhold til og forståelse av faget og et viktig innblikk i personlig forhold til kunst, samtidskunst, som er til stor hjelp i diskusjonen av behov for økt kunstteoretisk kompetanse i faget kunst og håndverk i tiden hvor det er uenighet om verdien og behovet for kunstens og kunstteoriens rolle i faget.

En lærer som har kompetanse som består av praktisk kunnskap om håndverks teknikker, men mangler teoretisk kunnskap om kunstfeltets teoretiske og politiske institusjon og det historiske narrativet om relasjon mellom kunst og håndverk kan tilby bare en liten del av de muligheter for refleksjon over de komplekse fagovergripende temaer som er aktuelle i norsk skole.

Refleksjon over forskerposisjon.

Åpent sinn og en ”bevist naivitet” (Kvale, Brinkmann, 2009) er essensielt som forskerkvalitet i mitt prosjekt. Min faglige kompetanse er del av mitt analytiske og kritiske blikk. Min bakgrunn er knyttet til kunstformidling, teoretisk planlegging av innhold og didaktiske grep, og også praktisk gjennomføring. Jeg har fagkompetanse innen samtidskunstteori som jeg bruker som utgangspunkt for teoretisering av klassisk-, moderne- og samtidskunst. Jeg bruker kunstteori som inspirasjon til didaktiske grep i planleggingen av innhold og gjennomføring av kortere og lengre læringsprosesser. Jeg tar som utgangspunkt for dette prosjektet min tro på et behov for kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i faget for å etablere kunstens plass i faget og å organisere undervisning som blir åpne alternative refleksjonsarenaer for individuelle estetiske praksiser og refleksjoner om fagets fagovergripende temaer.

Diskusjonen er farget av min interesse for muligheter som ligger i faget med introduksjon av kunstteori som del av spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk.

Forskningsmaterialer.

Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk er diskursen som er konstruert gjennom diskusjon i denne oppgaven. Spesialistkompetanse som diskurs er konstruert på tvers av analysenivåer og er formet med referanse til Regjeringens visjon om fremtidens skole, lærerkompetanse og fagfornyelse i faget kunst og håndverk, og analyseres med søkelys på kunstens rolle i faget. Jeg diskuterer kompetansebegrepet på tvers av dokumenter fra et kunstteoretisk perspektiv, og med mål å diskutere et behov for kunstteoretisk kompetanse som nødvendig fagperspektiv i utvikling av spesialistkompetanse innen faget kunst og håndverk.

Forskningsmaterialet sorteres etter min interpretasjon av Goodlads analysenivåer for læreplan. Goodlad beskriver tre overordnede fenomener som jeg bruker for å gruppere nivåer for å vise til min tolkning av dokumentets posisjon i diskursen spesialistkompetanse i kunst og håndverk.

I analyse delen sammenstiller jeg uttalelser og forskjellige begrepsdefinisjoner på tvers av nivåer i diskursive relasjoner for å diskutere problemstillingen:

Behovet for kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i faget kunst og håndverk

5. nivå, det erfarte nivå, i mitt prosjekt er empiri som er samlet inn gjennom 4 semistrukturerte intervjuer. I analyse delen er informanter gruppert i to, for å vise forskjellige personlige kompetanser for å diskutere problemstillingen:

Behovet for kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i faget kunst og håndverk

Det Substansielle

Nivå 1: Ideologisk nivå: regjeringens idealer som omhandler lærerkompetanse uten fagspesifisering, men er referanser i fagbaserte tiltak.

Nivå 1: Ideologiske nivå.

Kunst i skolen.

I St.meld. 8 (Kulturdepartementet, 2007) er kunst og kultur tett bundet til dannelse, personlig og kollektiv. Utdanningsmål er rettet mot utdanning som er fagovergripende, erfarings og refleksjonsbasert. I st.meld.8 er kunstens rolle i utdanningsforløpet knyttet til kultur og samfunnsforståelse i samtiden og refleksjon over historieskrivingspraksiser. Elevens møte

med kunsten skjer gjennom DKS tilbudet, estetiske erfaringer og individuelle uttrykk er nevnt som utbytte for enkeltindivider i møte med profesjonell kunst. (Kulturdepartementet,2007,s.8)

Et annet viktig poeng i St.meld. 8 er at DKS tilbudet kommer i tillegg til estetiske fag i skolen. Kunst nevnes som en vesentlig del av utdanningen og kompetansen til framtidens borgere. DKS er tildelt ansvaret for kvalitet og kompetanse innen kunst i norsk skole. Noen av oppgavene er å bidra til utvikling av et profesjonelt kunst og kulturtilbud i skolen for å skape muligheter for å ha lettere tilgang til kulturtilbudet for flest mulig og å skape muligheter for elever til å bli kjent med og utvikle forståelse for samtidens kunst og kulturuttrykk. DKS må sørge for å gi god informasjon om tilbudene og slik bidra til at disse kan settes i sammenheng med skolens virksomhet. (Kulturdepartementet,2007, s.7)

Lærere som organiserer eller er med på DKS arrangementer har pedagogisk kompetanse, mens kunstnere og kulturarbeidere har en særegen kompetanse i å presentere kunstfag. DKS må sørge for å gi god informasjon om tilbudene og slik bidra til at disse kan settes i sammenheng med skolens virksomhet. (Kulturdepartementet,2007,s.8) Mens kompetanseområder er delt i produksjonsprosessen det er forventet at kunstneriske og kulturelle uttrykk i samarbeid er helhetlig innlemmet i realiseringen av skolens læringsmål.

The Wow Factor Global research compendium on the impact of the arts in education

ST.meld. 8 referer til UNESCO sin globale forskningsrapport *The Wow Factor Global research compendium on the impact of the arts in education*, Bamford (2008) som ble offentliggjort i 2007. Rapporten skiller mellom undervisning i kunst og kultur og gjennom kunst og kultur og konkluderer med et behov for begge framgangsmåter for kvalitativ læringsprosess. (Bamford,2008,s.142)

En av konklusjonene i rapporten viser til at økning av støtte til inkludering av kunstfag som del av utdanningspolitikken ikke alltid resulterer i gjennomførte programmer av høy kvalitet for kunstfag på skolenivå. Som en mulig grunn til det er nevnt utilstrekkelig forståelse for gjennomføringsprosessen. Rapporten viser at utdanning av god kvalitet for barna i større grad kan oppnås der hvor programmer inkluderer kunstfag og kunstnerisk tilnærming til fagene fra første klasse.

Forpliktet og dyktig personale for gjennomføring. Man må anstrenge seg for å bekrefte det perspektivet som lærere, kunstnere og lokalsamfunn har, sørge for adekvat

lærerutdanning og gjennomføring må planlegges rundt det personalet som befinner seg i frontlinjen. (Bamford,2008,s.142)

Barn er en viktig del av det kulturelle demokratiseringsprosjekt, det er de som skal leve i fremtiden. En tid som er visualisert gjennom nåtidens idealer og verdier og eksisterer bare i en kollektivisert individuell fantasi. Per Mangset konkluderer i rapporten ”Demokratisering av kulturen?” (Mangset,2012) med at demokratiseringsprosjektet ikke har vært vellykket, men at demokratiseringstiltak ikke har vært uten effekt. Det er flere som bruker det offentlig finansierte kulturtilbudet, men det er ikke tilgjengelig for alle.

Kompetanse

Kulturutredning, ST.meld 28 (2015-2016).

I ST.meld. 28 (Kunnskapsdepartementet, 2016) er konseptet kompetanse diskutert i forhold til mulige prosesser og idealer knyttet til idéen om framtidens skole. Kompetanseoppnåelse forutsetter dybdelæring som metode i alle fag. St.meld. omtaler kompetanse i forhold til elevenes læring. Metakognisjon er nevnt som essensielle kompetanser i skolens framtid. Metakognisjon er evne til å reflektere over sin egen læring, innhold og prosesser. Det er en kompetanse som kan lede til individuelle og kollektive reflekterte problemløsninger. (Kunnskapsdepartementet, 2016,s.10) Læring må rettes mot utdanning av individer som ser muligheter til, og nødvendighet av, samhandling i forskjellige samfunnsarenaer i samsvar med idealer som strukturerer og struktureres av den norske staten og samfunnet - demokratisk deltagelse, toleranse og sosial ansvarlighet. (Kunnskapsdepartementet, 2016,s.10) Kritisk tenking er en kompetanse som henger sammen med kreativitet og innovasjon. Kreativitet som kompetanse kan oppnås med trening av utholdenhet, som er betinget av nysgjerrighet og refleksjon over prosesser som kan lede til fantasifulle problemløsninger.

I Den norske skolen er fokus på fagovergripende læringsprosesser og tverrfaglig læringsstoff som er basert på relasjonsbygging mellom fagenes teori og praksis. Det er dybde læring med en aktiv refleksjon som erkjenner praksis og teori som like viktige elementer i alle fag. (Kunnskapsdepartementet, 2016,s.10) ”Å lære og beherske fagenes metoder og tenkemåter er vesentlig for alle fagene i skolen – matematikk og natur fagene, språkfagene, samfunnsfag og etikk- fag, de praktiske fagene og de estetiske fagene. ” (Kunnskapsdepartementet, 2016,s.10)

Nivå 2: det formelle nivå

Nivå 2, det formelle nivå: dokumenter, regjeringens satsinger på fagfornyelse og fagkompetanse som bruker nivå 1- det ideelle nivå som referanse. Det formelle nivå bruker en del fagspesifikke uttalelser og gjør rede for konseptet videreutdanning, fagfordypning osv.

Satsinger og tiltak. Lærerkompetanse

Kompetanse for kvalitet.

Kompetanse for kvalitet (Kunnskapsdepartementet,2015,s.3) er utarbeidet i samarbeid mellom KS, arbeidstakerorganisasjonene, lærerutdanningene og Kunnskapsdepartementet. Det er et langtids engasjement og et samarbeidsløfte mellom partene til å videreutvikle og evaluere tiltak som er gjennomført og foreta evaluering av ideer og utvikle satsinger i framtiden basert på felles erfaring og kompetanse.” Vi ønsker å styrke elevenes læring for at elevene skal være godt rustet for livslang læring, for fremtidig arbeidsliv og til aktiv deltagelse i samfunnet. Faglig og pedagogisk sterke lærere og kompetente og dyktige ledere er en nøkkel for å oppnå det.” (Kunnskapsdepartementet,2015,s.7)

Organisering av videreutdanning, ideelt sett, er etablering av læringsarenaer hvor enkeltlærere stimuleres til å ta skole- og kollegabasert videreutdanning. Målet er å etablere læringsfelleskap hvor ny kunnskap kan deles og tas i bruk på enkelte skoler og på tvers av skoler. (Kunnskapsdepartementet,2015,s.7)

Nytt kompetansekrav ble innført i 2015 med referanser til forskningsprosjektet

Kompetanseprofil i grunnskolen (Lagerstrøm et al., 2014) som viser mangel på formell kompetanse for lærere som underviser i den norske skole. *Lagerstrøm rapporten* viser at på småskoletrinnet/barneskole er det 68% lærere med mindre en 30 studiepoeng i fagfordypning blant de som underviser i faget kunst og håndverk. I mellomtrinnet 61% med mindre en 30 studiepoeng. (Lagerstrøm et al., 2014,s.16) Kompetansekrav i undervisningsfaget kunst og håndverk frem til 2014 var 0 studiepoeng på barneskole og 0 på ungdomstrinnet. (Lagerstrøm et al., 2014,s.16) Rapporten henviser til korrelasjon mellom type av lærerutdanning og faglig fordypning. (Lagerstrøm et al., 2014, s.34) Tallene er fra undersøkelsen med deltager utvalg, og det må tas forbehold at situasjonen kan ser annerledes ut i realiteten. Undersøkelsen ble utført blant lærere som har fullført lærerutdanning.

På tross av funn som rapportere mangel på formell kompetanse i alle fag i *Kompetanse for kvalitet* fra 2014 er fokus på behovet for «økt lærerkompetanse og fagforydning for lærere i grunnskolen som underviser i de sentrale fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk, skal ha forydning i faget.» (Kunnskapsdepartementet,2014,s.34).Behov for økt kompetanse i faget Kunst og håndverk er introdusert i 2016 som oppdatering på hjemmesiden til Kunnskapsdepartementet.

Prinsipper for innhold, organisering og ansvar punkt 8. omhandler samarbeid mellom nasjonale myndigheter, universiteter og høyskoler slik at langsiktige planer for kvalitetssikring av lærerutdanning og videreutdanning kan utarbeides og at relevansen for skolen er i fokus og innholdet er oppdatert ifølge nye satsingsområder og innholdsendringer i skolen. (Kunnskapsdepartementet, 2014,s.8). Alle samarbeidspartnere byr på sin særskilte kompetanse i utvikling og videreutvikling av programmer med høy kvalitet på satsingsområdene og på andre områder som er etterspurt, tilpasset skoleeierens behov og lærernes arbeids- og studiesituasjon.

Lærerløftet - på lag for kunnskapsskolen. Fagkompetanse

Med satsingen *Lærerløftet* tar regjeringen ansvar for å støtte utvikling av kvalitativ lærerutdanning og karriere muligheter for praktiserende og fremtidige lærere. Torbjørn Røe Isaksen omtaler i *Lærerløftet* framtidsskoler som læringsfelleskaper og lærere som en del av profesjonsfelleskap. Økning av fagkompetanse for enkelte lærere og aktiv bygging av fagmiljøer defineres som investering i skolen og elevenes framtid. (Kunnskapsdepartementet, 2014,s.7). Ambisjonen med satsingen er å skape like muligheter for alle elever uansett hvor i landet de bor.” En god skole gir elevene kunnskap og er det viktigste bidraget til sosial mobilitet i samfunnet. Lærerne er skolens viktigste ressurs. Nøkkelen til å løfte kunnskapen blant elevene er å satse på lærernes kompetanse” (Kunnskapsdepartementet, 2014,s.10).

Ifølge *Lærerløftet* (NOU 2015:8) er god skole en skole hvor lærere jobber i læringsfelleskap. Aktiv refleksjon over sitt eget arbeid, videreutdanning, videreutvikling av kompetanser i pedagogikk og faget er lærernes og skolens ansvar i framtidens skole. En god skoleeier er bl.a. en skoleeier som sørger for muligheter for faglig utvikling for sine lærere. Et godt samarbeid som er etablert av skoleeier med andre kommuner og lærerutdanningsinstitusjoner kan bidra til felles kompetanseøkning, produktivt utviklingsarbeid og kvalitativt rekrutteringsarbeid. (Kunnskapsdepartementet, 2014,s.21) Fordypning i faget er essensiell for

at lærere har det de trenger til å skape en åpen læringsarena for elevene og for seg selv. Kollega- og teambasert videreutdanning er konseptet hvor videreutdanning som er tilgjengelig til flere eller alle lærere på skolen bidrar til lag basert utvikling for hele skolen.

(Kunnskapsdepartementet, 2014,s.33)” Gode lærere behersker faget sitt godt, skaper et positivt klima i klasserommet og varierer undervisningen ut fra elevens behov. De har også kunnskap om grunnleggende ferdigheters betydning for læring.” (Kunnskapsdepartementet, 2014,s.24)

Lærerløftet er et løfte til lærere og samfunnet med mål om å løfte læreryrkets status.

I satsingen *Lærerløftet* fra 2014 nevnes matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk som satsningsområder.

Artikkel fra 05.09.2017 med oppdatering av informasjon angående *Lærerløftet* og jobben som er gjort introduserer prøveordningen Lærerspesialist i matematikk og norsk.” Regjeringen vil at alle lærere i grunnskolen som underviser i de sentrale fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk, skal ha fordypning i faget.” (Kunnskapsdepartementet, 2014,s.24)

Meld.St. 20 På rett vei: kvalitet og mangfold i fellesskolen

Meld.St. 20 (Kunnskapsdepartementet,2013). På rett vei: kvalitet og mangfold i fellesskolen tar utgangspunkt i en påstand om at samfunnet stiller større krav til kompetanse enn noen gang før. Utdanningssystemet må utdanne framtidens borgere som skal delta i et arbeidsmarked som krever kompetanse for jobber som ennå ikke finnes. Grunnopplæring må derfor organiseres i et slikt perspektiv. I 2013 oppnevnte regjeringen et offentlig utvalg, ledet av professor Sten Ludvigsen, med mandat å vurdere grunnopplæringen opp mot kompetansekrav i fremtidens samfunn. (alle fag i grunnskolen og fellesfagene i videregående opplæring)

Fagfornyelse, kompetanse.

Ludvigsen utvalget. Fremtidens skole (NOU, 2015:8)

I 2015 la *Ludvigsen utvalget* frem sin sluttrapport NOU 2015: 8 Fremtidens skole: fornyelse av fag og kompetanser, med anbefalinger knyttet til fremtidige krav til kompetanse og fornyelse av fag og læreplaner. Sluttrapporten bygger på utvalgets delutredning NOU 2014: 7

Elevenes læring i fremtidens skole: et kunnskapsgrunnlag. Det er 4 kompetanser som rapporten gjør rede for:

Fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta, kompetanse i å utforske og skape. (NOU, 2015:8,s.8) Det er et mer utdypende beskrivelse av kompetansebegrep. Det er balansen mellom kognitive, praktiske ferdigheter, sosial og emosjonell læring og utvikling. I samsvar med Lærerløftet mener utvalget at alle fag er teoretiske og praktiske og at fagenes metoder og tenkemåter er spesielt viktige deler av faginnhold som gir mulighet til å reflektere og bruke faget kreativt for å reflektere over fagspesifikke problemstillinger. (NOU, 2015:8,s.9)

Kompetanse betyr å kunne mestre utfordringer og løse oppgaver i ulike sammenhenger og omfatter både kognitiv, praktisk, sosial og emosjonell læring og utvikling, inkludert holdninger, verdier og etiske vurderinger. Kompetanse kan utvikles og læres og kommer til uttrykk gjennom hva personer gjør i ulike aktiviteter og situasjoner. (NOU, 2015:8,s.9)

Faginnhold.

Kjerneelementer i kunst og håndverk.

De ulike delene av dagens læreplanverk er utviklet og tatt i bruk til ulik tid, fra Generell del fra 1993 til de siste endringene i noen av lære- planene for fag i 2013. Evalueringer og analyser har vist at sammenhengen mellom de ulike delene av læreplanverket er mangelfull. (Kunnskapdepartamentet,2016)

Kjerneelementer i kunst og håndverk er et forslag, utarbeidet av arbeidsgruppe på bestilling av Utdanningsdirektoratet. Den nye læreplanen er i prosessen og kjerneelementer skal brukes til å formulere nye kompetansemål og faginnhold.

Første utkast er fra september 2017.

I gjeldende læreplan er det mange kompetansemål hvor elever forventes til å ha en verbal formulering om temaer uten at det er knyttet til praktisk skapende arbeid i verkstedene. I fagfornyelsen er kjennskap til kunsthistorie og kulturarv et utgangspunkt for skapende

prosesser. Det nevnes at målet med skapende prosesser er produkter og visuelle uttrykk. Teoretisk kompetanse som selvstendig kompetanse er ikke omtalt som nødvendig (Utdanningsdirektoratet, 2017)

Forslag til kjerneelementer. (ikke godtatt til og med 13.04.2018)

Sitering er mulig med takk til: Liv Klakegg Dahlin

«Visuell- og materiellkulturforståelse» er valgt som kjerneelement for å gi elevene mulighet til å se seg selv og sine egne arbeider i relasjon til samfunn og kultur. Gjennom å oppleve, erfare og utforske et mangfold av samtidens visuelle kultur og vår globale kulturarv, vil eleven kunne se sammenhenger og finne inspirasjon til eget skapende arbeid. Sentralt for å utvikle forståelse er at elevene selv får mulighet til å sette ord på opplevelser, tolke og gjøre vurderinger av hvordan identitet og kulturelle forskjeller kommer til uttrykk gjennom bilder, arkitektur og gjenstander. Ved å opparbeide kritisk blikk og forståelse for visuelle og materielle uttrykk, skapes referanser til fortid og samtid i eget skapende arbeid og grunnlag for diskusjon rundt etiske valg, toleranse og respekt for andres uttrykk. Elevene skal møte eksempler på hvordan kunst og design speiler og er med på å forme vår historie, samt diskutere bærekraftig bruk av ressurser, ansvarlig produktutvikling og hvordan en i egen hverdag kan bidra til å ivareta natur og miljø. Arbeid med dette kjerneelementet vil berikes og gi større muligheter for dybdeløring gjennom samarbeid på tvers av praktisk-estetiske fag, samfunnsfag og norsk slik at elevene ser sammenhenger på tvers av kulturuttrykk. Utdanningsdirektoratet (2017)

Det sosiopolitiske

Nivå 3, persipert nivå: Dokumenter som gjør rede for tiltak med referanse til de første to nivåer.

Nivå 3: Persipert nivå

Fra 2014 er det offisielt satsing på øking og videreutvikling av kompetanse i Den norske skolen - pedagogisk og faglig. Videreutdanningsprogrammer, kurs og andre tiltak som er tilbudet for lærere er formet av mennesker som tilhører institusjonen, organisasjon med makt til å tolke satsinger og idealer. Det er de som former tiltak med form og innhold utgående fra sin egen faglig kompetanse og erfaring. Det er DKS (Kulturtanken,2016) og Pilotprosjektet Lærerspesialister i kunst og håndverk- tiltak som har ansvar for kvalitativ kunst og kulturtilbud i Den norske skolen.

Kunst er opplevelse, deltagelse og refleksjon som kan bidra til fellesskap, utfordre det etablerte og gi rom for utvikling og vekst i hver og en av oss. Kunst og kultur kan bidra til å utvikle en global forståelse for noe som er større enn en selv. (Kulturtanken,2016)

Kunstkompetanse.

Kulturtanken.

Kulturtanken (DKS+Rikskonsertene) representerer kunstens verden med en statlig oppgave, å være en kunst og kulturprodusent for barn og unge med utøvelsesarena skole. Ordningen er inspirert av ideen om kulturens demokratisering i takt med Norges sosialpolitiske prosjekt for et sosialdemokratisk samfunn. Kulturtanken er Kulturdepartementets egen etat for kunst og kultur til barn og unge og arbeidet skjer i samarbeid med Kunnskapsdepartementet som er skolen eier.

Den kulturelle skolesekkens legitimitet i skolen og det politiske samfunnsoppdraget hviler helt og holdent på at alle barn inkluderes; at den gir alle barn som bor i Norge, uavhengig av nasjonalitet, geografi, økonomi og sosial bakgrunn, felles referanserammer og felles opplevelser. (Kulturtanken,2016)

Kulturtanken som produsent satser på å samarbeide med skolesektoren for å skape et kunst og kulturtilbud for barn, hvor skolens og kunstverdens uenigheter ikke tar plassen fra opplevelser. Samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet kan tjene som inspirasjon for kompetanseøkning i kunstens sektor med kunnskap om samtidens

pedagogiske diskurs, så også i skolesektoren med kunnskapsrelaterte læringsmuligheter som er knyttet til kunst.

Kulturtanken og Den kulturelle skolesekken må anerkjenne og forstå skolens tradisjonelle kvalifiserende oppdrag og kunstens tradisjonelle dannelsesoppdrag. Begge deler krever forståelse og innsikt i hverandres fagfelt, respekt for hverandres kunnskap og begrensninger, og en vilje til å se på hverandre som ressurser. Kulturtanken vil bistå sentrale myndigheter i kultursektor og utdanningssektor med råd og tjenester, og slik realisere politiske føringer, samt ta initiativ til å styrke nasjonale satsinger.

(Kulturtanken,2016)

I Kulturrådets beskrivelse av DKS nevnes at tilgang til kunst og kultur bidrar til sosial utjevning og demokratisering. (Kulturtanken,2016)

Det tekniskprofesjonelle

Nivå 4, det operasjonelle nivå: Det er pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk, med pilotprosjektets innhold og kompetansetolkning i form av kompetansekrav.

Nivå 4: Operasjonalisert nivå.

Ordning lærerspesialist, videreutdanning.

Prøveordning Lærerspesialister (Utdanningsdirektoratet,2018)

Lærerspesialister er et formalisert tiltak som er en del av en nasjonal satsing på å heve statusen til læreryrket. Lærerspesialist er en ordning som gir praktiserende lærere karrieremuligheter i form av stilling som lærerspesialist, videreutdanning, kompetanseøkning i pedagogikk og etablering av fagnettverk i skolens nærmiljø. Det nasjonale pilotprosjektet Lærerspesialister i matte og norsk språk ble satt i gang i 2015. Kunnskapsdepartementet lanserte prøveordningen som et tiltak etter satsingen *Lærerløftet: På lag for kunnskapsskolen*. Ifølge *Lærerløftet* (NOU 2015:8). mangler yrket lærer prestisje i samfunnet og er ikke sett på som en attraktiv karriere mulighet.

Matte og språk (lesing og skriving) er definert som basisfag, og er prioriterte fagområder i regjeringens satsinger fra 2014. Lærerspesialist er en funksjonsstilling, en karrieremulighet

for lærerne som har fullført lærerutdanning, og har minst 5 års erfaring som lærer i norsk skole med minimum 60 studiepoeng i spesialiseringfag. (Utdanningsdirektoratet, 2016)

Pilotprosjektet Lærerspesialister i matte og språk 2015-2017 er utvidet med to år. I 2016 fikk lærerspesialister tilbud om videreutdanning på masternivå i matte på NTNU for lærere i ungdomsskole (8-10 trinn) og norsk språk på UIS for lærere på barneskole (1-7 trinn).

Videreutdanningen er rettet mot fagforydning og fagdidaktikk som komplementære kompetanser. Kravet for kandidater som ønsker stilling som lærerspesialister har økt og i 2017 er deltagelse i, eller organisering av prosjekter, knyttet til IKT. Andre språks opplæring kan vurderes positivt. Lærerspesialist som stilling i skolen er en felles satsning fra skolen, skoleeieren og lærerstaben. Lærerspesialister skal ha kompetanse og ansvar for vurdering av kollegaers praksis og veiledning. En lærerspesialist er forventet å stadig oppdatere kunnskap, og prøveordningen ser et kontinuerlig samarbeid med universitets- og høyskolesektor som essensielt i en kvalitativ videreutvikling av lærerkompetanse.

Pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk (Utdanningsetaten, 2017).³

UDE søkte piloteringsrett fra UDIR i 2017 og lanserte pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk for Oslo skolen. UDE er den største utdanningsadministrator i landet med 88600 elever og 14700 ansatte. UDE har økonomisk, akademisk og administrativt ansvar som krever et stort kompetansefelt og effektivt samarbeid mellom kompetanser for å oppnå en balansert skoleutvikling.

Pilotprosjektet Lærerspesialister i kunst og håndverk er for lærere fra 1-10 klasse i Oslo skolen, det er et lokalt tiltak.

Søknadsfristen var våren 2017, og i august 2017 begynte 5 Oslo lærere sin jobb og videreutdanning som lærerspesialister i kunst og håndverk. Lærerspesialistene fortsetter sin jobb som lærere i klassen mens de deltar i piloten. Skolens rektor har ansvar for å støtte lærerspesialister under opplæring og ansvar for å følge opp og legge til rette for lærerspesialistenes videre arbeid på skolen.

Søknadsprosessen er en mulighet til å reflektere over eksisterende praksiser og muligens sette fremtidens mål for skolen.

³ <https://karrierestart.no/ledig-stilling/820762?viewName=JobAdPrint> (stillingsutlysning)

Søkere for stillingene Lærerspesialist i kunst og håndverk må ha 60 studiepoeng i faget kunst og håndverk og minimum 5 års erfaring som lærer i Osloskolen. Når det er sagt er det viktig å nevne at ifølge lovverket finnes det ingen kompetansekrav for fagkompetanse i kunst og håndverk for lærere som jobber med faget fra 1-7 trinn. Det er krav om 30 studiepoeng for å undervise på ungdomstrinnet (7-10trinn).

Lagerstrøm rapporten fra 2014 viste at det er manglende kompetanse i alle trinn og i alle fag.

Søknadsprosessen har flere nivåer. UDE som skoleeier har tilbud, forbereder program og utlyser stillingene. Skolen må ta et valg om å delta i piloten og med det sier de ja til et langsiktig engasjement som tilrettelegger for bruk av lærerspesialistens kompetanse i fremtiden. Skolen må evaluere sine behov og muligheter for å arbeide målrettet med valg som er tatt når en individuell opplæringsstrategi er planlagt. Det er 5 lærere som begynte i stillingen lærerspesialist i kunst og håndverk høsten 2017.

Lærerspesialistene får en lønnsøkning og 1-2 timer per uke som må brukes på oppgaver knyttet til stillingen. Tiden og oppgavene varierer for hver enkelt skole. Programmet er satt opp med obligatoriske møter i kombinasjon av valgfrie fag fra eksisterende viderutdanningstilbud på HIOA(OsloMet)utarbeidet av EIK (Enhet for innovasjon og kompetanseutvikling, OsloMet).

Kurs som tilbyr samtidskunstteori og introduksjon av samtidskunstpraksiser er blant valgfrie fag. Valgfrie kurs kan settes i gang hvis det er tilstrekkelig antall påmeldte deltagere. Valgfrie kurs gir ingen studiepoeng, det gis et kursbevis som bevis for påfyll av kompetanse.

Fra høsten 2018 er det mulighet for lærerspesialister til å fortsette utdanning på masternivå på Høgskolen i Sørøst-Norge som del av Nasjonalordningen lærerspesialist. (Høgskolen i Sørøst-Norge,2018).

Innhold, pilotprosjekt lærerspesialister i kunst og håndverk.

Program Høst 2017. (Utdanningsetaten, 2017)

Programmet som er satt for høsten 2017 gjelder nye lærerspesialister for perioden 2017-2019, og har obligatoriske fellessamlinger med muligheter for hver enkelt lærerspesialist til å ta valgfrie kurs i pedagogisk veiledning, matematikk, norsk, kunst og håndverk og yrkesfag.

Skreddersydd innhold kan ideelt sett bidra til videreutvikling av lærerspesialistens individuelle kompetanse. Individuelle valg innebærer kompetanseheving som knyttes til skolens strategiske plan.

Påmelding og frister.

Det er begrenset antall plasser på de valgfrie kursene. I programmet er det anbefalt å være tidlig ute for å sikre plass på ønsket kurs. Påmelding åpnes den 21.august, og påmeldingsfrist er 25.august for obligatoriske fellessamlinger og for valgfrie kurs. Hvis noen av kursene er fulltegnet, det er mulighet for å sette seg på venteliste.

Valgfrie kurs for kunst og håndverksfag foregår på HIOA(OsloMet), og er valgt av UDE ut fra et eksisterende tilbud.

Informasjon som er ikke er klart formidlet er at kursene må ha et visst antall deltagere for gjennomføring. Vellykket påmelding betyr ikke automatisk at lærerspesialisten vil gis mulighet til å delta i kurset.

Fellessamlinger

Fellessamlinger er obligatoriske for alle lærerspesialister.

Fellessamling, 21.08; 16.00-19.00 - Velkommen som lærerspesialist i Osloskolen.

I første fellessamling får lærerspesialistene en introduksjon av oslomodellen for alternative karriereveier, en presentasjon av etterutdanningstilbudet for høsten 2017. Nye lærerspesialister får erfaringsoverføring fra lærerspesialister som har pilotert rollen fra 2015, og etablerer kontakt med de andre deltagerne i piloten. Lærerspesialistene får faglig råd knyttet til veiledning av lærere og kollegaer.

Fellessamling, 9.10; 14.30-17.30 - Lærerspesialistrollen.

Den andre samlingen har erfaringsdeling som mål. Lærerspesialistene deler sine erfaringer knyttet til oppdrag på egen skole og har muligheter til refleksjon rundt overgripende prinsipper for kollektiv profesjonsutvikling. Diskusjoner er del av arbeidet i fagnettverk knyttet til trinn og fagområde, og på tvers av fagområder.

Fellessamling, 8.11;15.00-18.00 - Motivation and its impact on learning.

Den tredje fellessamling er i form av verksted, ledet av Margaret Ross. Hun har 30 års erfaring innen utdanning og fagspesifisering for relasjonsbygging, motivasjon, behavior management teori og praktisk applikasjon. Margaret Ross holder kurs for lærere, foreldre, helsepersonell og bedrifter. Verkstedets mål er en introduksjon til motivasjon fra et teoretisk perspektiv og introduksjon til strategier som kan brukes i læringsprosesser for å oppnå et hevet nivå av individuell motivasjon for enkeltelever i klassen og dermed kunnskapsutbytte.

Valgfrie kurs.

Alle valgfrie kurs har 5 ledige plasser, det er 5 lærerspesialister i piloten lærerspesialist i kunst og håndverk.

Full kontroll på sløyden, 15. og 16. 09. 2017, kl.10.00-16.00

Full kontroll på sløyden er et av de mest populære kursene på OsloMet, og har som målgruppe lærerspesialister i kunst og håndverk som ønsker mer kunnskap og erfaring med håndtering av verktøy, teknikker og materialer i treverksteder. Det gir introduksjon til ulike trematerialers egenskaper, sammenføyningsteknikker og overflatebehandling. Kurset inneholder opplæring i verktøyshåndtering, teknikker og funksjoner.

Kursholder er Hildegunn Guroplass Solbø, som er lektor ved HIOA(OsloMet). Solbø har kunstfaglig utdanning fra Kunsthøyskolen i Bergen og underviser bl.a. innenfor fagfeltet tre og metall ved faglærerutdanning i design, kunst og håndverk. Solbø har holdt kurs i ulike estetiske fagområder, med hovedvekt på tegning, foto, tre/metall, utsmykning, arkitektur og landskapskunst. Solbø er praktiserende kunstner, og har hatt offentlige utsmykningsoppdrag og utstillingserfaring individuelt og i gruppe.

Bærekraftig praksis i kunstoffag. 19, 20. og 21. Oktober, samt 16 timer.

Målgruppen er lærerspesialister i kunst og håndverk i grunn- og videregående skole.

Kursets innhold er satt opp for å gi innføring i kunstnerens, designerens og arkitektens prosesser som aktiviserer ideer fra økologisk tanke til praksis i sine verk. Bærekraft er et av de fagovergripende temaer som er innført både i kompetansemål og som tverrfaglig tema i læreplanene. Kurset omhandler muligheter rundt bærekraftige estetiske praksiser.

Kursholdere er Toril Rygh, lektor ved Ullern videregående skole, som også jobber som høyskolelektor ved Institutt for estetiske fag, Fakultet for teknologi, kunst og design ved

HIOA(OsloMet). Rygh er praktiserende kunstner, deltar i utstillinger og har utført aktuelle prosjekter. Rygh har en mastergrad i kunst og håndverk fra Høgskolen i Telemark.

Vigdis Storsveen er lektor ved Ringstabekk skole, praktiserende billedkunstner og utdannet faglærer i kunst og håndverk. Hun har sin mastergrad i Fine Art fra Glasgow School of Art. Storsveen gjør en rekke undervisnings og formidlingsoppdrag og har vært veileder ved HIOA(OsloMet). Storsveens kunstneriske produksjon omfatter foto, installasjon, skulptur, osv.

Spillbasert læring med Minecraft. 30.11, 01.12 og 02.12 2017. Samt 16 timer.

Målgruppe er lærerspesialister i kunst og håndverk, kurset er egnet for lærere i grunn- og videregående skole samt andre interessenter. Kursets fokus er rettet mot kunst og håndverk med arkitektur, og med regning som grunnleggende ferdighet. Deltagerne blir kjent med spilllets funksjoner gjennom aktivitet i en felles spillverden. Alle får mulighet til å bygge modeller, samarbeide eller konkurrere, og se eksempler på oppgaveløsning som kan relateres til undervisning. (Spillbasert læring med Minecraft ble ikke gjennomført på grunn av manglende påmelding)

Programmet Våren 2018.

Fellessamlinger:

«Forskning viser at...» Hvordan kan lærere orientere seg i all forskning? 29.01.2018, fra 15.00-18.00

Kursets innhold er formulert i mange spørsmål som ofte stilles om forskning. Hva innebærer å holde seg oppdatert på forskningsfronten? Hvor finner man relevant utdanningsforskning? Hvordan skiller man relevant og troverdig forskning fra populærvitenskapelig versjon av forskning, og hvordan bør man forholde seg til det? Målgruppen er lærerspesialister fra kull 1 og kull 2, samlingen er åpen for skoleledere som har lærerspesialiststillingen i sin skole. Kursholder Marte Blikstad-Balas er førsteamanuensis i norskdidaktikk ved UIO. Balas har lang erfaring som lærer både på grunnskole og videregående skole og jobber for tiden med veiledning og utdanning av norsklærere. Balas har en doktorgrad om tekstpraksiser i videregående skole og arbeider med LISA-prosjektet.

Fellessamling LISA-prosjektet- sammenheng mellom undervisning og elevpresentasjon i matematikk og lesing på ungdomstrinnet. 26.02 kl.15.00-18.00

Målgruppe er lærerspesialister. Kursets innhold er en presentasjon av studien LISA (Linking Instruction and Student Achievement), den største studie av sitt slag. Den gjør rede for noen indikatorer som kan brukes i evaluering av kvalitet i undervisningsprosessen. Et av målene med studien er å undersøke sammenhenger mellom det som skjer i klasserommet og elevenes resultater som er målt med nasjonale prøver. Kursholdere er Marte Blikstad-Balas, og Kirsti Klette. Klette er professor i pedagogikk ved UIO og har ledet flere store forskningsprosjekter om hva som skjer i norske klasserom. Klette leder studien LISA med å filme en uke med matematikkundervisning og en uke med norskundervisning, en metode som Klette har fått internasjonal anerkjennelse for.

Fellessamling, 24.04 2018, kl 15.00-18.00.

Målgruppe er lærerspesialister. Kurset fokuserer på faktorer som har stor effekt på elevenes læringsutbytte, hvordan man kan tolke og tilpasse forskning til egen undervisning med fokus på fremgang i elevenes læring. Kursholder er professor i pedagogikk Thomas Nordahl. Nordahl er leder ved Senter for praksisrettet utdanningsforskning ved Høgskolen i Hedmark og professor ved BI.

Valgfrie kurs.

Keramikk og didaktikk. 08.02 og 09.02, til sammen 10t.

Målgruppe er lærerspesialister i kunst og håndverk. Samlingen er organisert som en workshop. Introduksjonen består av innføring om faget, profesjonen i en historisk og didaktisk kontekst hvor politiske rammer og føringer er en del av konteksten. Arbeid med fagfornyelse og forskningsoversikt i faget står sentralt. Det er også planlagt tid for diskusjon om faget, didaktisk og pedagogisk verktøy, og egen rolle som lærerspesialist. Undervisning og tekniske ferdigheter i keramikk er i fokus. Refleksjon over sin egen rolle som lærerspesialist, hvordan kan lærerspesialister jobbe med utvikling av gode pedagogiske verktøy, funksjonelle årsplaner som har elevenes læring i fokus? Det gis introduksjon til leire som material og diskusjon om bærekraft med bruk av leire som material og hvordan håndverksopplæring kan tilpasses forskjellige elever og hvordan man kan evaluere prosesser. Kursholdere er Irene Brodshaug og Eldrid Eiken Stangeland. Brodshaug er fagkonsulent for praktiske estetiske fag i UDE, og har mastergrad innen kunst og designdidaktikk og har ti års erfaring som faglærer i grunnskolen. Brodshaug har jobbet som nettverksdeler for kunst og håndverkslærere, og er engasjert av Utdanningsdirektorat for å skrive veiledning til

læreplanen i kunst og håndverksfaget. Brodshaug er del av forskernettverket på HIOA(OsloMet), og foreleser for studenter på fagfeltet. Stangeland er en av lærerspesialistene og jobber som lektor i kunst og håndverk. Hun har utdanning i keramikk fra Kunsthøgskolen i Bergen med påfølgende PPU og mastergrad.

Kunst og håndverksfaget - med fokus på god praksis for elevens læring. 12.04 og 13.04 2018, til sammen 10 t.

Målgruppe er lærerspesialister i kunst og håndverk. Innholdet er utveksling av informasjon og erfaring mellom deltagere. Lærerspesialister presenterer årsplaner, undervisningsopplegg og ulike case og elevarbeid. Diskusjon om skolens planer i kunst og håndverk progresjon og muligheter for samarbeid mellom lærere som underviser i faget. Det er rom for vurderingspraksis, undervisningsopplegg og didaktiske utfordringer. Lærerspesialister er veiledere for hverandre, og har mulighet for å skape et konstruktivt faglig konsept for sitt eget arbeid. Kursholder er Irene Brodshaug.

3. Design Reserch Society 2018, Catlyst, Konferanse 25.-28 juni 2018.

Limerick, Irland. DRS-konferansen har fokus på design, teknologi og entreprenørskap. HIOA (Oslo Met) ved fakultet for teknologi, kunst og design (TKD) bidrar i designutdanningen for allmenheten. Lærerspesialistene skal få et innblikk på høyere fagnivå, for å få kunnskap og kunne reflektere over sin egen praksis. Konferansen er relevant for faget kunst og håndverk og i tverrfaglig perspektiv med tanke på designmetodikk, teknologi og bærekraft som sentrale kompetanser i fremtiden. Lærerspesialistene for mulighet til å utvide sitt nettverk også internasjonalt.

Nivå 5: Erfart nivå

Nivå 5, det erfarte nivå: Intervju, personlige kompetanser, synspunkter av lærerspesialister og fagpersoner som har tilknytting til pilotprosjektet Lærerspesialister i kunst og håndverk.

Jeg har valgt å organisere svarene som informantene har gitt i form av stikkord i tabeller. Hver informant har en tabell hvor informantenes svar er gruppert etter forskningstema og spørsmålstema. Intervjuguide med sitater fra transkriberte materialer er i vedlegg. Hver informant har et separat vedlegg. Informanters svar brukes i diskusjonsdelen. Regjeringens visjoner, idealer som satsingene uttrykker, etatens formuleringer og tiltak settes sammen med menneskelige erfaringer og tolkninger for å oppnå en kritisk diskusjon i relasjon til problemstillingen:

Behovet for kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i faget kunst og håndverk.

Informant nr. 1, lærerspesialist		
Forsknings tema	Tema spørsmål	Svar
Rolle i prosjektet	Kompetanse innen faget i videre forstand	kunst og håndverk, barneskole, stolt over å være lærerspesialist Faglærer, spes. ped, veilednings ped. og matematikk, føler ikke behov for påfyll i kunst samtidskunst
Målet med faget	målet i dine ord	håndverk, forutsigbarhet på tvers av skoler, kompetansemål, billedbehandling digitalt og analog, og så tegner vi litt også.
Definisjon flink	Flink i faget i dine ord,	klarer ting med hendene sine; selvstendige og sterke uttrykk; fine linjer; de som har noe eget; alle de som tør å prøve
Personlig kompetanse-kunst	personlig bruk av kunst og kulturtilbud, fritid	Sammen med venninner på utstillinger; gratis guide; venninner som har konstruert hjernen sin på den samme måte som meg- vi husker i bilder, at vi tenker i bilder, mer interesse for moderne kunst, ikke etter 1970 taller. samtidskunstmuseet, påfyll
	favoritt kunstverk	Kandinsky og Miro
Kunst i skolen	DKS	Ja, da er det to kriterier- enten er det avlastende i gjennomføring av egen omvisning eller bare for moro skyld.
	rollen til kunst og håndverk lærer beskriv i dine ord	det er jeg som bestemmer, klasseleder, veileder
Spesialistkompetanse	Lærerspesialistens rolle og faget kunst og håndverk	Organisering, veiledning av kollegaer, å formalisere det, få årsplanene til å henge sammen

Informant nr. 2, lærerspesialist		
Rolle i prosjektet	Kompetanse innen faget i videre forstand	jeg oppfylte kriteriene, mellomfag i kunsthistorie, lærerspesialist ungdomsskole
Målet med faget	målet i dine ord	et fag hvor man kan jobbe mest praktisk, ha verksteder med ulike materialer, teste seg i forskjellige måter med formgivning, mestrings følelse, kunsthistorien
Definisjon flink	Flink i faget i dine ord,	god elev i faget, å like det de driver med, brenner for noe, flyter inn i en prosess, nysgjerrige på utforskning, prøver ut, god på det håndverksmessige
Personlig kompetanse-kunst	personlig bruk av kunst og kulturtilbud, fritid,	går masse på utstillinger, venner som er kunstnere, holder meg litt oppdatert på hva som skjer, Astrup Fearnley museet, museumsbesøk i utlandet med familien
	favoritt kunstverk	Vanessa Baird har jobbet med nå, veldig vår samtid, Miro museet (jeg blir veldig inspirert av materialbruken)
Kunst i skolen	DKS	Halvårsplan, årsplan må planlegges langt før DKS tilbud kommer, utstilling som har kommet i koffert
	rollen til kunst og håndverk lærer beskriv i dine ord	Guide, en som kan vise litt vei underveis, jobbe med motivasjon, en som ser dem litt, å åpne dem opp og motivere på at det er mange veier i faget, å lære dem ting
Spesialistkompetanse	Lærerspesialistens rolle og faget kunst og håndverk	å vise frem faget, skolen som utstillings arena, felles kunstprosjekter, jobbe litt tverrfaglig, nettverksbygging med skolene i nærmiljø, nettverkssamling, vise hvordan vi jobber med kunst og håndverk på ungdomskolen

Informant nr.3 fagkonsulent UDE		
Rolle i prosjektet	Kompetanse innen faget i viere forstand	konsulent i utdanningsetaten, samarbeider nært med lærerspesialistene og utvikle kompetanse utviklingstilbudet sammen med resten av ledelsen, fagperson,
Målet med faget	målet i dine ord	styrke den kunstfaglige, kulturelle og håndverksfaglige dannelse, kanskje til elevene
Definisjon flink	Flink i faget i dine ord,	veldig gode håndverksmessig, også hvis ikke så flink elev generelt, de kan en ting tegne eller male kjempe godt, generelt flink elev vil ofte vise at han er god på veldig mange områder, refleksjon knyttet til faget, bruke kunsthistorie, eller trekke dette sammen til å utrykke sin egen utvikling, prøver og øver
Personlig kompetanse-kunst	personlig bruk av kunst og kulturtilbud, fritid,	Estetisk teori og kunst i kontekst, forelesninger HIOA, ble ekstra interessert i kunst, venninner... utstilling, prøver å besøke museum mye, gjenganger på Astrup Fearnley.
	favoritt kunstverk	Munch, Manet, The Luncheon on the Gras, på skolen forberedte jeg et foredrag om det, presentasjon på <i>Musée d'Orsay</i>
Kunst i skolen	Ideal kompetanse i faget, dine ord	balansere det kunstfaglige og håndverksfaglige, gode ferdigheter selv, generell når du har gått i dybden, må være en god lærer, sosial kompetanse, relasjonell kompetanse, må være flink på å lære de ting du ikke kan, åpen for nye ting, viktig å ha både kunstfaglig og håndverksfaglig kompetanse
	rollen til kunst og håndverk lærer beskriv i dine ord	Veileder, en voksenperson, og fagperson og både teoretiker, praktiker, noen ganger helsesøster og psykolog, autoritet
Spesialistkompetanse	Lærerspesialistens rolle og faget kunst og håndverk	gi faget et løfte, kompetanse både teoretisk og praktisk, synliggjøre faget, god veileder for andre, nettverksbygging og styrke fagmiljøene, tilrettelegge for at eleven kan gå i dybden på de forskjellige bitene i faget, forskning på faget

Informanten nr. 4 Fagspesialist, HIOA		
Rolle i prosjektet	Kompetanse innen faget i videre forstand	ansvarlig redaktør for det vitenskapelig tidsskrift, innflytelse retninger i faget, kompetanse mest innenfor design og ikke så mye kunst, veiledning av studenter, støtte til studentenes vitenskapelige virke etter studier; vokst opp i en husflid og håndverkskultur, håndverksskole på videregående, allmennlærer, årsenhet i forming, hovedfag, doktorgrad- inuittiske moderne folkedrakt, kjemper for faget, har revolusjonert faget
Målet med faget	Målet, fagets rolle i dine ord	utvikle kunnskap hos elever om og innen kunst og håndverk, og spesielt den praktiske utøvelsen av fagområde, gi læringsmulighet og en samfunnsmessig kontekst, et bærekraftig og demokratisk perspektiv, å lære å tenke kritisk både i forhold til kunst og håndverk
Definisjon flink	Flink i faget i dine ord,	lærer som greier å engasjere elever, tenke kritisk, er i stand til å vurdere, metanivå på faget
Personlig kompetanse-kunst	personlig bruk av kunst og kulturtilbud, fritid,	Ikke så veldig, det er veldig utfordrende, veldig filosofi light på 90 taller, teori light; Problematisering av håndverk og gamle tradisjoner syns jeg er veldig interessant
	favoritt kunstverk	Jan Groth, enkelt men samtidig så veldig my
Kunst i skolen	lærerrolle i faget, dine ord	lærere må vise hvordan ting skal gjøres, videoer som lærer kan supplere, snakke om ting og diskutere, kritiske sammenhenger; lærerstudenter må utøve selv også og ha den kritiske refleksjon
Spesialistkompetanse	Lærerspesialistens rolle og faget kunst og håndverk	bidra og utvikle felleskapet, blir del av aktivt læringsfellesskap til kunst og håndverkslærere i kommunen eller bydelen, eller hvilket område dem har; de spesielt utvikle seg og tenker kritisk og samfunnsmessig, lære i praksisfellesskap, ser på seg sjøl som ressurser, lærerspesialister burde ha master

Analyse.

Innledning.

Funksjonsstillingen lærerspesialist har bakgrunn i satsingen *Lærerløftet. På lag for kunnskapsskolen* (Kunnskapsdepartementet,2014). *Lærerløftet* er regjeringens satsing og har som mål å sikre elevenes læring og gi en god start i livet for alle uansett hvor i landet man befinner seg. Lærerløftet omtaler lærerkompetansen som en essensiell del av en kvalitativ skoleutvikling i framtiden. Flere karriereveier innenfor skolen er et av tiltakene som kan gi mulighet til profesjonell videreutvikling og bidra til å gjøre skolen til en mer attraktiv arbeidsplass. (Kunnskapsdepartementet,2014,s.38). Pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk ble lansert høsten 2017, og videreutdanning på masternivå som en del av nasjonale ordningen lærerspesialist er tilgjengelig fra høsten 2018.

Funksjonstillingen lærerspesialist som nasjonalt og lokalt tiltak kan bidra til etablering av faglig sterke lærerfelleskaper i enkelte skoler og i nærmiljø. Lærerspesialisten er fagspesialist og skal være faglig oppdatert innenfor forskning, nye undervisningspraksiser, fagdidaktikk, skoleutvikling og bruke kunnskapen til å bidra til kompetanseutvikling på egen skole. Faget kunst og håndverk har vært svært nedprioritert i mange skoler over mange år.

Lærerspesialister i kunst og håndverk har en utfordrende jobb foran seg med veiledning av kollegaer, synliggjøring av faget og etablering av sin egen posisjon som fagspesialist.

Lærerløftet er en satsing som kom etter forskningsrapporten *Kompetanseprofil i grunnskolen* fra 2014. Rapporten viste at 43.9% lærere som underviser i faget kunst og håndverk har fordypning i faget. Undersøkelsen tar bare med lærere med fullført pedagogisk utdanning og rangerer kompetansen fra 0 studiepoeng i faget, som betyr ingen kompetanse, til 60 studiepoeng som høy kompetanse. (Lagerstrøm et al.2014,s.30)

Det er barnetrinnet som har lavest antall lærere som har fordypning i faget kunst og håndverk, og det er i barneskolen hvor det ikke er krav til faglig fordypning innen faget. Som begrep for faglig fordypning brukes i rapporten også ordet kompetansen, som betyr at faglig fordypning i faget er likestilt fagutdanning og kompetanse i faget. (Lagerstrøm et al.2014,s.30)

Krav for kandidater for å søke på funksjonstillingen lærerspesialist i kunst og håndverk er minst 60 studiepoeng i faget og 5 års erfaring som lærer. Det er lærere med høy faglig kompetanse som har mulighet til å søke på funksjonsstillingen lærerspesialist i kunst og håndverk. (Utdanningsetaten,2017).

Spesialistkompetanse.

Pilotprosjektet er lansert av UDE høsten 2017, og er en del av nasjonaltiltak - prøveordning lærerspesialist. Lærerspesialister har mulighet for å utvikle sin faglige, didaktiske, pedagogiske og administrative kompetanse. Spesialistkompetanse til lærerspesialist i kunst og håndverk er fagovergripende pedagogisk med muligheter til å velge faglig påfyll. (Utdanningsetaten, 2017). Dette prosjektet ser på utviklingen av teoretisk kompetanse i kunst for lærerspesialister i kunst og håndverk. Lærerspesialisten er en lærer som må ha kompetanse til å formidle fagets betydning, tverrfaglige og fagovergripende kvaliteter til lærerstaben, samt å bidra til organisering av læringsmiljøer hvor det er fullt mulig å møte lærere uten fagkompetanse. En teoretisk refleksjon over faget og spesialistkompetansen er en del av fagovergripende kompetanser som er etterspurt i *Framtidens skole* som lærende organisasjon. (NOU, 2015:8)

Fagkompetanse og kunst kompetanse.

Ifølge St.meld. 8 (Kulturdepartementet,2007) er DKS tilbudet et tillegg til estetiske fag på skolen. Ifølge *Kulturtanken* sett som en vesentlig del av utdanning og kompetanse til framtidens borgere. (Kulturtanken, Den kulturelle skolesekken Norge,2016) Kulturtanken, DKS er tildelt nasjonalt ansvar for kvalitet og kompetanserett når det gjelder kunstproduksjon i den norske skolen. (Kulturdepartementet,2007,s.7) Kulturtankens oppgave er å utvikle profesjonell kunst og kulturtilbud for å gi alle elever tilgang til og utvikle forståelse for samtidens kunst og kulturuttrykk. Kulturtanken, DKS må sørge for å gi god informasjon om tilbudene, og slik bidra til at disse kan settes i sammenheng med skolens virksomhet. (Kulturdepartementet,2007,s.7) For at skolen skal kunne ta imot informasjon og ha kompetansen til å bruke det i læringsprosesser må lærerne ha kompetanse til å se muligheter for bruk av tilbudet.

Kompetanse som begrep brukes litt uklart i forskjellige dokumenter. Det er flere kompetanser som konstituerer begrepet innenfor skolen. Det er lærerens faglige kompetanse, eller mangel av det, i faget kunst og håndverk som styrer tolkning av læreplan og praktisk planlegging av læringsprosesser i skolen. Ekstern kunstkompetanse er introdusert gjennom kunstprosjekter og ordninger som er kunst og kulturprodusenter.

Reservasjon av kompetanserett innen kunst resulterer i relasjonsprosesser som gjør skolen og lærere til passive mottagere av et produkt hvor produsenten ikke er åpen om dialog angående kvalitet. Per i dag oppfattes ofte lærernes og eksterne kunstprodusenters kompetanser som to motsatte kompetanser på grunn av sterke fagdiskurser som setter håndverksmessig kunnskap og erfaring høyere enn teori i faget kunst og håndverk. Og i gjengjeld setter kunstfeltet sin kompetanse høyere en skolens. Resultatet er tapt kommunikasjon og muligheter for elevenes læring, og følgelig tapt bruk av kunsttilbudet i læringsprosesser.

Samtidskunst og dens relasjon til undervisning i skolen skaper mye usikkerhet på grunn av mangel på kunstteoretisk introduksjon til feltet i lærerutdanningen.

Nasjonalsenter for kunst og kulturopplæring, Kunst i skolen har utarbeidet og utgitt flere hefter som kan brukes av lærere for å vise muligheter som ligger i kunstteori og kunsten som læringsfelt. Heftet med tittel Samtaler om samtidskunst åpner med tekst: «Mange Lærere føler seg usikre på hvordan de skal formidle samtidskunst til elevene. De er usikre både på hvordan de skal forstå verkene selv, og hvordan de skal snakke med elevene om det.» (Kunst i skolen,2017)

Heftet består av billed- og skriftlig informasjon om 24 samtidskunstverk, samt mulige spørsmål til samtaler og forslag til oppgaver med noen utvalgte definisjoner av samtidens bevegelser i kunsten som tilleggsinformasjon. Heftet er et hjelpemiddel som kan brukes i skolen for å få mest mulig utbytte av kunsterfaringer. Mulighetene for å oppleve kunst i Oslo er mange, men alle trenger kunnskap til å vite hvor en kan finne og hvordan en kan bruke tilbudet som noe mer enn en skole utflukt. Ifølge forskningsrapporten *The Wow Factor. Global reserch compendium on the impact of the arts in education* fra 2007 resulterer økning av støtte til inkludering av kunstfag i utdanningsforløpet ikke alltid i gjennomførte programmer av høy kvalitet for kunstfag på skolenivå. Rapporten uttrykker behov for et gjennomført program for kunstfag i hele utdanningsforløpet som er formet med respekt for lærere, kunstnere og lokalsamfunnet. (Bamford,2008,s142) Læringsprosesser må planlegges med respekt for og med mål å utvikle kompetansen til alle deltagere - elever og lærere.

Læringspotensialet i kunsten verdi i følge lærerplan (KHV1-01) (Utdanningsdirektoratet, 2006).

Utdrag fra foreløpig læreplan i kunst og håndverk viser til muligheter for læring som ligger innenfor kunstfeltet og dets praksis. I lik grad viser formuleringen også til behov for

kompetanse innen feltet for å formidle kunnskap og åpne muligheter til praksis som kan gi muligheter for elevene til å bygge sin kompetanse i læringsprosesser som er ikke avhengig eller styrt av fagpersonens personlige preferanser.

Kunstgjenstander og nytteprodukter kommuniserer tanker og ideer, forteller om sosial status, livssyn, makt og tilhørighet, hvem vi er og hvor vi hører hjemme. Den estetiske dimensjonen står sentralt i barn og unges hverdag og utgjør et grunnlag for deres valg og ytringer. (Utdanningsdirektoratet,2006).

Fra et kunstteoretisk perspektiv er ordet kommuniserer problematisk. Kommuniserer burde erstattes med kan kommunisere, eller gir mulighet til å bygge forskjellige narrative for å utforske og reflektere over sosial status, livssyn, makt og tilhørighet, hvem vi er og hvor vi hører hjemme.

Neste sitat gir mer frihet i organiseringen av utforskningsprosesser og viser til mer forståelse av den åpne karakter som kunstverden har som læringsarena. Det er betinget av lærerkompetansen som kan problematisere alle de fagovergripende temaer i forhold til kunstverdens prosesser og praksiser. «Forståelsen for fortidens og nåtidens kunst og håndverk i egen og andres kultur kan gi grunnlag for videre utvikling i vårt flerkulturelle samfunn.»(Bamford,2008,s142)

En av konklusjonene i den internasjonale rapporten *Wow-Faktoren, Globalt forskningskompendium, om kunstfagenes betydning i utdanning*. (Bamford,2008,s.139) er at kvalitativ utdanning i kunst og håndverk må planlegges med balanse mellom teoretisk praksis og erfaring gjennom praktiske kunstneriske og estetiske prosesser.

Lærerkompetanse innenfor faget kunst og håndverk.

Lærerkompetanse er et begrep og konsept som kontinuerlig redefineres. Kompetanse defineres som faglig fordypning, både på praktisk og teoretisk plan, men like viktig er tverrfaglig kunnskap og fagovergripende refleksjon. Ikke minst en refleksjon over sin egen kunnskap.

Ifølge St.meld. 28 (Kunnskapsdepartementet,2016) er forståelse av og kunnskap om metoder, kjennskap til forskjellige tenkemåter vesentlige elementer i kompetansen innen alle fag.

Kunst og håndverk er et fagfelt som gjennomgår store forandringer og er i vente på ny læreplan. Det utarbeides nye kjerneelementer for faget, grunnferdigheter og kompetanse mål redefineres. Kunst og håndverk som fag har over mange år langsomt mistet sin rolle og status i norsk skole. Verksteder har blitt gjort om til vanlige klasserom, og utstyr plassert i kjelleren eller solgt.

På grunn av mangel på formell og fagrelatert kompetanse er det mindre forståelse for muligheter for læring som fagfeltet kan by på. Informant nr.4 som er fra akademiet snakker om fagets problemer som i nåtid. Nedleggelse av verksteder er ikke i fortiden, det er del av nåtidens utfordringer for faget. Det praktiske håndverksfokus, bevaring av fagets integritet gjennom praksis som tar vare på håndverkstradisjon har vært et sterkt konsept som styrer fagets innhold. Referenten beskriver sitt arbeid som en kamp for å bevare faget. «...vi kjemper jo veldig for å opprettholde det, fordi det er mange som vil legge ned spesialverksted og ta bort delingstimer og alt, ... vi kjemper veldig for å beholde statusen til faget.» (vedlegg)

Lærerkompetanse i faget kunst og håndverk er under reformasjon samtidig som fagets status må gjenopprettes. Det er mange lærere som har fagutdanning i faget og lærere som har en annen relevant kompetanse innen kunstoffag med tilleggsutdanning i pedagogikk. Det er lærere med høy kompetanse som gjør en utmerket jobb, men på grunn av ujevne kompetanse krav gjennom hele utdanningsforløpet er det like mange som jobber som kunst og håndverks lærere uten noe fagkompetanse i kunst og håndverk.

Lærerloftet ser lærere som skolens viktigste resurs, og øking av lærerkompetanse sees som tiltak som kan løfte kunnskapen blant elever. (Kunnskapsdepartementet, 2014,s.10). Ifølge *Ludvigsen utvalget* (NOU, 2015:8) er kompetanse evnen til å løse oppgaver i forskjellige sammenhenger. Kompetanse omfatter både praktisk, kognitiv, sosial, emosjonell læring og utvikling. Kompetansen er noe som kan læres og utvikles.

Faget kunst og håndverk.

«Vi har jo revolusjonert faget veldig.» forteller Informant nr.4 fra akademiet. «...det var veldig «å gjøre fag», det var veldig å lage ting, til å bli mer et «lære fag»... ikke bare isolerte gjenstander, men at det er et bærekraftig perspektiv og demokratisk perspektiv»(sitater i vedlegg)

Ifølge Kunnskapsloftet (Kunnskapsdepartementet,2006). er det bredden av faget kunst og håndverk som kan true muligheter for dybdelæring. Referenten fra akademiet nevner de

mange kompetansekravene i faget, som mange lærere misforstår som enkeltmål til separate oppgaver på grunn manglende forståelse av faginnhold.

Kjerneelementer som skal bli grunnlaget for den nye læreplanen i kunst og håndverk gjør rede for fagovergrepene kompetanser i faget kunst og håndverk. Det nevnes at elever skal møte eksempler fra kunst og design og lære om hvordan de speiler og er med på å forme vår historie. (Utdanningsdirektoratet,2017,s.5)

Fra et kunstteoretisk perspektiv kan kunsten diskuteres som prosesser, konsepter og gjenstander som kan speile, forme og er formet av historie. Kunstens bruk som eksempler for diskusjon i rammer som speil og formativt element er å bruke bare en brøkdel av mulighetene som ligger i kunsten som fagfelt og mulighet for kritisk refleksjon i faget kunst og håndverk.

Ifølge St. meld 28 (NOU, 2015:8) er Metakognisjon en av kompetansene som er essensielle i framtidens skole. Forståelse av fagfeltet og dets organisasjon, fagpolitikk og dens rolle i historieskriving er essensiell kompetanse for en lærer som skal veilede og lære bort evnen til å tenke kritisk om faget og sin egen læring.

Kunst som fagfelt.

Meta teorien av Jacques Rancière ser fagfelter som politiske formasjoner konstituert av individuelle handlende politiske enheter (political bodies). (Rancière, 2008,s.89): Fagfeltene fordeler posisjoner og opposisjoner internt og er i konstant forandring. Fagfeltene i seg selv er politiske enheter i politiske relasjoner med andre fagfelt. Det er stadig formasjon av hierarkiske forhold uten noen fasit. Det forutsetter stadig redefinisjon av kompetanser og posisjoner innen fagfelter.

Metakognisjon er en kompetanse som gir individet mulighet til å innhente kunnskap som fagfeltet bruker for å definere sine grenser og sette det i relasjon til kunnskap i andre felter for kreative problemløsninger som er tverrfaglige og basert på kvalitativ kunnskap innenfor faget.

Den tverrfaglige samtidskunstpraksis og kunstteori er ofte basert på metakognisjon som inspirasjon for prosesser for estetisk praksis.

Kunstteori kan by på muligheter innen faget kunst og håndverk til spesialisering og dybdelæring med å likestille kunst og håndverk som komplementære praktiske og teoretiske

feltet. Det er behov for lærerkompetansen som kan se de muligheter og er i stand til å åpne feltet for elevens individuelle, subjektive læringsprosesser.

Kunst som fagfelt har alltid diskutert individets rolle, verdi og relasjoner i forhold til sosiopolitisk realitet.

I st. meld. 28 står det at opplæring i norsk skole skal fremme demokrati, likestilling og ytringsfrihet som grunnleggende verdier og rettigheter for det norske samfunn. Skolen skal gi kunnskap om demokrati og være øvingsarena for demokratiske praksiser i felleskapet.

Utdannings prosesser og innhold skal gi eleven muligheter til å reflektere over og vurdere og stille spørsmål om vedtatte sannheter. (NOU, 2015:8)

Kunst som fagfelt har en sterk institusjon og tradisjoner i Norges nåtid. Det er store økonomiske satsinger på reformasjon av kunstinstitusjon, og statlige lønnsordninger og støtteordninger for kunstpraksis og kunstproduksjon. For å utdanne elever som har kompetanse til å forme feltet videre og forsikre kunstens plass i samfunnet som en alternativ handlings arena.

I følge *Ludvigsen utvalget* er det tre tverrfaglige temaer som må ha en tydelig plass i framtidens læreplanverk: det er et bærekraftig, flerkulturelt samfunn, folkehelse og livsmestring. (NOU, 2015:8,s.12).

Spesialistkompetanse.

Kunst og håndverk som spesialiseringsområde er med i lærerspesialist ordningen fra 2017.

Lærerspesialister skal bidra til faglig styrking av skolen. Fagspesialisering skal bidra til utvikling av skolen som en lærende organisasjon for elever og lærere. Lærerspesialist som funksjonsstilling er en karrieremulighet for lærere som vil fortsette å jobbe i klasserom. I rammeverket til utlysningen av stillingen er det brukt betegnelsen - dyktige lærere, som er betinget av oppfyllelse av formelle og erfaringsbaserte kvalifikasjoner. I dette tilfellet er ikke lærere som gjør jobben sin innenfor faget på et høyt pedagogisk og faglig nivå, men uten formell kompetanse, med blant de dyktige.

Lærerspesialister skal ha som utgangspunkt for sitt arbeid skolens behov for kompetanse, men nasjonale og lokale mål og satsinger skal tas i betraktning.

Oppgavene til lærerspesialistene er undervisning, og innenfor sitt spesialiseringsområde faglig oppdatering innenfor skoleutvikling, forskning og fagdidaktikk. Lærerspesialistene forventes

å foreta vurderinger av kollegaers arbeid innenfor spesialisingsfaget og vurdere behov for og å ta initiativ til kompetanseheving. Lærerspesialisten har mulighet for å lede faglige prosjekter og etablere eller fortsette samarbeid med UH-sektoren. Oppgaver som er relevant for hver enkelt lærerspesialist vurderes fra den enkelte skolens behov og ønsker.

(Kunnskapsdepartementet,2014)

Vurdering av kvalifikasjoner til søkere

I Nasjonale rammeverk for utlysning av en funksjon som legespesialist er det krav for samlet relevant kompetanse og erfaring for de som skal vurdere eventuelle søkere. Vurdering må gjøres av arbeidsgiver i samarbeid med tillitsvalg og kvalifiserte fagpersoner på det aktuelle spesialiseringsområdet. (Kunnskapsdepartementet,2014) Kompetanser som er relevante er definert innenfor fagfeltets rammer. Hvis kompetanser innen samtidskunst og kunstteori er på lavt nivå er det fare for undervurdering og nedprioritering av relevant kompetanse i vurderingen av kandidater, på lik måte som kunst og håndverk har havnet i den usikre posisjon det har i dag.

Program i pilotprosjektet lærerspesialist i kunst og håndverk.

Fellessamlinger er obligatoriske for alle lærerspesialister, på tvers av alle fagspesialiseringer. Det er mulighet for lærerspesialister til å møte hverandre og etablere nettverk på tvers av osloskolen og fagene. Lærerspesialistene møter de som har hatt stillingen fra før og har mulighet for å diskutere sine tanker om rollen, erfaringer og utfordringer i faget. Kurstema for felles samling har fagovergripende pedagogikk og didaktikk som tema, som kan brukes i undervisningsplanlegging i alle fag. Ifølge *Framtidens skole*, *Ludvigsen utvalget* har skolen ansvar for å legge til rette for elevenes læring. Motivasjon og involvering fra elevenes side er essensielt for dybdelæring.

Det er enkeltlærers oppgave å legge til rette for forventet progresjon i faget for enkeltelever og elevgruppens læring. Lærerkompetansen er også evnen til å gjøre endringer i læringsprosesser dersom metodene eller arbeidsmåtene som er valgt ikke gir resultater. (NOU, 2015:8,s.11) Det er påfyll i pedagogisk kompetanse og didaktisk kunnskap som tilfører felles kompetanseøkning for lærerspesialister.

Valgfrie kurs om høsten med lærerspesialister i kunst og håndverk som målgruppe har håndverksfokus i kurset *Full kontroll på sløyden*, samtidens estetiske praksiser i kurset *Bærekraftig praksis i kunstoffag*, og nye læringsmuligheter med nye medier i *Spillbasert læring med Minecraft*. (s. 44) De er kurs som er valgt fra et eksisterende tilbud på OsloMet(HIOA). Muligheten for å delta i valgfrie kurs er avhengige antall påmeldte. Valg som er gjort av lærerspesialistene er basert på individuell forståelse av behov og tolkning av kursets innholdsbeskrivelser. Hvis 2 av 5 lærerspesialister har behov eller ønske om å delta i et av de valgfrie kursene det er ikke gitt at de får mulighet til det. Sammensettingen av obligatoriske og valgfrie kurs er tilsvarende Utdanningsdirektoratets rammeverk for lærerspesialistutdanning som setter fokus på enkeltskoles behov for kompetanse, og skreddersydd individuell videreutdannings innhold.

Fellessamlinger våren 2018 er rettet mot kompetanse for bruk av relevant tverrfaglig og faglig forskning og introduksjon til relevante forskningsprosjekter. LISA er forskningsprosjekt som ser på sammenhenger mellom undervisning og elevpresentasjon i matematikk og lesing på ungdomstrinnet. Mens prosjektets innhold kanskje kan gi lite til faget kunst og håndverk på grunn av annerledes vurderingspraksiser er det et stort forskningsprosjekt som byr på kunnskap som kan brukes i tverrfaglige sammenhenger på enkeltskoler av.

De to første valgfrie kursene i vårsemester er i form av nettverkssamling. *Keramikk og didaktikk* er i form av workshop, supplert med innføring i fagets historie, politikk og føringer. Materiale, undervisning og tekniske ferdigheter er i fokus. Kurset *Kunst og håndverksfaget* har som mål å utveksle erfaringer og er mulighet for lærerspesialister til å fortelle om sitt eget arbeid og diskutere relevante problemstillinger fra egen praksis. Det tredje kurset er en felles reise til DRS konferansen (Design reserch society) i Limerick, Irland, hvor lærerspesialistene reiser sammen med fagpersoner fra UDE og akademiet. Målet med besøket er å gi mulighet for lærerspesialister til å utvide sitt nettverk internasjonalt og bli kjent med samtidens forskningsdimensjon innenfor design. Design er et av fagfeltene som har fått en større rolle innenfor faget kunst og håndverk.

Pilotens første år har fokus på pedagogikk, didaktikk og praktiske ferdigheter innenfor faget. UDE planlegger pilotens innhold på definerte fags premisser. Mange av kursholderne i valgfrie kurs har kunstutdanning i materialbasert kunstpraksis, mange på masternivå.

Prosessbasert, tidsbasert, relasjonell, konseptuell kunst som ofte kan ha tekst eller bevegelse, performative prosesser og materialkritisk kunst er ikke introdusert.

Kunstteori gir en mulighet for å utvide fagets handlingsrom i skolen basert på gjensidig kompetent dialog.

Individer og kompetanser innfor faget og piloten lærerspesialist i Kunst og håndverk.

Lærerspesialister som individer har sine interesser og kompetanser som er med på å forme undervisningspraksiser, er utgangspunkt for valg av undervisningsinnhold, og ikke minst de er enkeltindivider som tolker kompetansemål ut fra sin faglige, tverrfaglige, praktiske og teoretiske kompetanse. Veien til å bli lærerspesialist er annerledes for hvert enkelt av de som har fått stillingen og er med i piloten fra høsten 2017. Lærerspesialistene har oppfylt de formelle og noen av de erfaringsbaserte kravene.

Intervjumateriale som empiri er brukt til å introdusere enkeltindividets stemme, meninger, erfaringer og refleksjoner i diskusjonen.

I dette prosjektet ligger interesse i kunstkompetansen til informantene, den personlige kunstkompetansen, bruk av kunst og kulturtilbudet i fritiden og sammenhenger med forståelsen av faget og muligheter som ligger i det.

Intervju, sammenstilling av svarene fra lærerspesialister.⁴

Lærerkompetanse og personlig forhold til kunst.

Informant nr.1 og nr.2 er lærerspesialister med to unike kompetanser i faget, Informant nr.1 er faglærer på barneskolen med vid pedagogisk kompetanse og oppfylder opptakskrav. Informant nr.2 er faglærer på ungdomskolen. Informant nr.2 har i tillegg til fagfordypning årsenhet i kunsthistorie. Begge informantene besøker kunstutstillinger med venner, informant nr.2 har venner som er kunstnere. Informant nr.1 nevner Samtidskunstmuseum som en av sine favoritter, informant nr.2 besøker ofte Astrup Fearnley museet og går på museer når familien er på ferie i utlandet. Begge informantene nevner Miro som favorittkunstner. Informant nr.1 nevner også Kandinsky.

Når det er spørsmål om favorittkunstverk foretrekker begge informantene den klassiske modernismen. Informant nr.1 nevner alder som grunn til definering av det som er moderne

⁴ Intervjuguide og utdrag fra transkribert intervju materiale i vedlegg

som noe lengre tilbake i tiden. Informant nr. 2 nevner kjennskap til teorien av den klassisk moderne kunsten som grunn til mer forståelse for den type kunst. Informant nr.1 refererer til tiden med og etter Kjartan Slettemark som forvirrende når det gjelder kunst, men synes ikke at det trengs påfyll i form av kunstteori som del av utdanningstilbudet for lærerspesialister.

Informant nr. 2 nevner utstillingen av Vanessa Baird på kunstnerens hus som veldig sterk, på grunn av realismen og relasjoner til vår tid, og kunstverket til Damien Hirst *Mother and child divided* som et veldig vanskelig, fasinende og absurd kunstverk som har gjort inntrykk etter mange turer på Astrup Fearnley museet. DKS(Kulturtanken) som tilbud er brukt som avlastning i faget eller underholdning av informant nr.1. Informant nr. 2 relaterer DKS prosjekter til undervisning hvis de er tilgjengelige når halvårsplan og årsplan er utarbeides.

Personlig oppfatning om mål med faget kunst og håndverk

Når det gjelder målet med faget kunst og håndverk og lærerrollen, Informant nr.1 nevner håndverk, analog og digital billedbehandling og tegning som viktige elementer i egen praksis. Informant nr.1 ønsker mer forutsigbarhet på tvers av skoler når det gjelder fagets innhold. Informant nr.2 nevner tilgang til verksteder og mulighet for å jobbe med mange forskjellige materialer, som gir mulighet for elever til å teste seg selv på mange ulike måter gjennom formgivning, og kunsthistorie som viktige deler for faget. I 10 klasse er det en fordypningsoppgave med valgfri media, materialvalg og konsept.

Om egen rolle som lærer og lærerspesialist i faget kunst og håndverk.

Lærerrollen i faget ifølge informant nr.1 er å veilede elever, være en klasseleder, og etablere klare regler hvor lærer bestemmer. Informant nr.2 nevner veiledning og arbeid med motivasjon, dyrking av individuelle interesser og kompetanser som viktige læreroppgave, samt å vise at det er mange veier i faget.

Lærerspesialistrollen i følge informant nr.1 er veiledning av kolleger, fordi det er mangel på fagkompetanse blant de som underviser på informantens skole. Det er også behov for å få årsplaner til å henge sammen. Informant nr.1 mener at lærerspesialistens oppgaver har blitt gjort lenge før og stillingen er en formalisering av arbeidsoppgaver. Informant nr.1 uttrykker stolthet over å ha fått stilling som lærerspesialist. Informant nr.2 mener at lærerspesialistens rolle er å vise fram faget, organisere fellesprosjekter, gjøre fagets praksis tverrfaglig på skolen, og bruke skolen som utstillingsarena. Informant nr.2 har begynt å bygge nettverk mellom skolene i nærmiljøet, organiserer nettverkssamlinger for å vise hvordan ungdomskolen jobber med kunst og håndverk for barneskoler i nærmiljøet.

Intervju, sammensetting av svar fra fagpersoner.

Personlig kompetanse, bakgrunn.

Informant nr.3 og nr.4 er fagpersoner som er med på å forme lærerspesialistordningen på to forskjellige måter. Informant nr.3 er fagkonsulent for pilotprosjektet og jobber nært med lærerspesialister. Informant nr.4 er fagperson som er med på å forme faget kunst og håndverk fra akademiets side gjennom forskning og undervisning av nye fagspesialister. Informant nr.3 har mastergrad i kunst og designdidaktikk og erfaring som faglærer i grunnskolen, og har erfaring fra fagnettverket i kunst og håndverk.

Personlig kunstkompetanse og bruk av kunsttilbudet.

Informant nr.4 kommer fra en familie hvor husflid og håndverkskulturen står sterkt, og informanten har utdanning fra håndverksskole, allmennlærerutdanning, årsenhet i forming og doktorgrad relatert til tekstil og håndverkstradisjonen. Informant nr.3 sier at ekstra interesse for kunst har kommet etter kunstteoretiske fag under masterutdanningen, og etter at informanten har samarbeidet med DKS og sett mer og mer kunst. Favorittkunstverk eller kunstverk som huskes best er Manet, *The Luncheon on the Grass* som er et kunstverk som informanten har sett nærmere på i skoleprosjekt og presenterte under klassebesøk på Musée d'Orsay. Informant nr.3 nevner også Munch som en av favorittkunstnerne. På fritiden besøker informanten gjerne kunstutstillinger med venner, og nevner Astrup Fearnley spesielt. Informant nr.4 ser kunsten i designsammenheng. På fritiden brukes kunsttilbudet lite, informanten synes at det har vært mye «filosofi light» og «teori light» helt opp til 90-tallet, spesielt i norsk kunst. Informanten kjenner mindre til internasjonale praksiser. Informant nr.4 synes at problematisering av håndverk og gamle tradisjoner er et veldig interessant tema i kunst. Informanten nevner Jan Groth sine arbeider i samtalen angående favorittkunstverk.

Tanker om lærerkompetanse innafor faget og rollen til lærerspesialister i framtiden.

Når det gjelder lærerkompetanse i faget kunst og håndverk nevner informant nr.3 balansen mellom den kunstfaglige og håndverksfaglige. Lærere må ha gode ferdigheter selv. Sosial kompetanse, relasjonell kompetanse og åpenhet for nye ting og vilje til å lære det de ikke kan er spesielt viktige. Lærerens rolle er å veilede, å være voksenperson, litt helsesøster og psykolog, samt autoritet. Informant nr.4 nevner viktigheten av praktisk kunnskap, hvor

læreren kan vise hvordan ting skal gjøres. Læreren må legge til rette for diskusjon, og se kritiske sammenhenger og supplere.

Siste spørsmål er om tanker rundt lærerspesialister. Informant nr.3, som er fagkonsulent på etaten og jobber nært med lærerspesialister, uttrykker håp om at lærerspesialistene gjennom arbeidet kan bidra til å løfte faget. At det bygges kompetanse både teoretisk og praktisk, og faget kan synligjøres og det kan bygges sterke fagmiljøer. Lærerspesialistene kan også bidra til tilrettelegging for individuell dybdelæring og ny forskning i faget. Informant nr.4, som er fagperson på akademiet, nevner også utvikling av læringsfelleskap for faglærere i bydelen, kommunen, osv. Lærerspesialister har mulighet til å utvikle seg selv ved kritisk og samfunnsmessig tenking. Informanten nevner også praksisfelleskap, og uttrykker håp om at lærerspesialister til slutt kan se seg selv som ressurser. Informanten mener også at lærerspesialister burde ha masterutdanning for å søke på stillingen.

Drøfting

I denne oppgaven er drøftingen konstruert som en diskusjon rundt problemstillingen:

Behov for kunstteoretisk kompetanse for lærerspesialister i faget kunst og håndverk.

Jeg diskuterer et behov for kunstteoretisk påfyll for lærerspesialister som skal tilbake til skolen som veiledere for kollegaer, og med makt til å påvirke fagets synlighet i skolens pedagogiske planlegging av fagovergripende læringsprosesser.

Samtidskunst og kompetanse i faget kunst og håndverk.

I samtalen med tema samtidskunst sa informant nr.2 at hun ikke er redd å snakke om samtidskunst med ungdom. I mitt arbeid med kunstformidling har jeg ofte opplevd usikkerhet fra lærernes side når det gjelder møte med samtidskunst. De tviler på verdien av det de møter og de er usikre på sin egen rolle i læringsituasjoner som er på kunstens premisser. Hvorfor er de usikre og hva kan gjøres for å endre på det – det er min interesse og motivasjon for dette prosjektet.

Informant nr.1 uttalte at det er mye som hun synes er veldig uforståelig. Fra samtalen identifiserte jeg Fluxus, konseptualisme, og Pop art som noen temaer som er utfordrende i noen former.

Informant nr.3 fortalte at kunstteoretiske perspektiver i faget kunst under utdanningen var grunnen for utvikling av større interesse for kunsttilbudet. Min påstand som støttes av svarene jeg har fått fra informantene er at teoretisk erfaring samt opplevelseserfaring gir lettere adgang til det ukjente. De som har erfaring med kunstteori virker å være mer åpne for muligheter som kunsten byr på som læringsarena.

Analyse nivåer og meninger om kunsten rolle i utdanningen.

Når det gjelder kunstens rolle i utdanningen vil jeg referer til de substansielle analyse nivåer i dette prosjektet: 1.- det ideologiske og 2.- det formelle nivå, hvor kunsten omtales som alternativ kunnskaps- og erfaringsarena som er viktig for dannelsesprosessen. Det sosiopolitiske nivå i denne oppgaven er nr.3 - det persiperte nivå, hvor kunstens ideelle og formaliserte rolle innen dannelsesdiskurs er gjort til et mål for arbeidet i etaten - *Kulturtanken*. *Kulturtanken* har blitt tildelt rett til kunstkompetanse i skolen.

Kunst og kompetanse innen kunstfeltet er en del av personlig og kollektiv dannelsesdiskurs, ifølge *St.meld.8(2007-2008) Kulturell skolesekk for framtida*. Følgende sitat beskriver Kulturtankens oppfatning av læringspotensialet i kunsten.

Kunst er opplevelse, deltagelse og refleksjon som kan bidra til fellesskap, utfordre det etablerte og gi rom for utvikling og vekst i hver og en av oss. Kunst og kultur kan bidra til å utvikle en global forståelse for noe som er større enn en selv. (Kulturtanken,2016)

Personlige observasjoner.

I min erfaring som kunstformidler, som jobber med samtidskunst og samtidsformidling av klassisk kunst, er det mange lærere som ser lite potensiale for læring i samtidskunst.

Fra et samtidens kunstteoretisk perspektiv er kunst et fagfelt som oppfatter kunstnere og kunstneriske praksiser, institusjon, marked og akademi. Det er mange arbeidsplasser og utdanningsmuligheter innenfor kunst, og det er viktig at kompetanse i framtiden ikke bare er en reservert rett hos utøvere og institusjon. I kunsten ligger det et stort potensiale for et kompetansebasert dialogfelt mellom publikum, institusjon, og utøvere. Når regjeringen og samfunnet er enige om kunstens verdi i dannelsen av borgere er det et behov for et kompetent publikum, ikke bare de som har tatt særskilt kunstutdanning.

I løpet av dette prosjektet har jeg blitt mer kjent med holdninger til og rundt kunst, kunstteori og dets plass i faget kunst og håndverk. Faget har stort fokus på det håndverksmessige og dets tradisjon, samt kjennskap til og eksperimentering med forskjellige materialer. Kunstens store univers er ofte tilstede som kunstverk som eksempler på materialer og teknikker. Stiler er brukt som eksempler på teknikker, men ofte uten en teoretisk refleksjon.

Tanker rundt kompetanse.

Har skolen evne til å ta i bruk kunst som læringsarena, hvis det mangler teoretisk forståelse for fagfeltet hos de som tilrettelegger for elevenes læring? Kompetanse ifølge *Framtidens skole* består av enkelte kompetanser som må utvikles individuelt. Det er fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta, kompetanse i å utforske og skape. (NOU, 2015:8,s.8)

St.meld. 8 refererer til UNESCO sin globale forskningsrapport *The Wow Factor Global research compendium on the impact of the arts in education*, (Bamford 2008). Rapportens konklusjon gjør rede for et behov for balanse i undervisningsplanlegging mellom kunnskap om kunst og læring gjennom kunst. Lærerkompetansen er nevnt som en essensiell del av fagets kvalitetssikring i skolen. (Bamford 2008,s142) Undervisning må legge til rette for både kognitiv, praktisk, emosjonell og sosial læring og utvikling. Læring må inkludere refleksjon og erkjennelse av holdninger og gi rom for praksis til etiske vurderinger. Kompetansen oppnås når alle elementer ved læring er til stede i undervisningen. (NOU, 2015:8,s.8)

Kunstteori omhandler alle disse kompetanser i forhold til kunstens praksis, på godt og vondt. I kunstens prosesser er det muligheter for didaktiske grep som organiserer læringsprosesser som har erfarings og refleksjonsnivå.

Tilgjengelighet av funksjonstillingen lærerspesialist i kunst og håndverk.

Lagerstrøm rapporten fra 2014 la fram undersøkelsesresultater som viste en stor mangel på formell kompetanse hos lærere som underviser i den norske skolen. Kunst og håndverk var faget med flest lærere uten formell fagkompetanse. Lærere som kan søke på stillingen lærerspesialist må være en praktiserende lærer med høy formell kompetanse, minimum 60 studiepoeng i faget kunst og håndverk, og har støtte fra skolen til å søke på stillingen og tilrettelegging for arbeidet etter piloten er ferdig. Det er ikke bare opp til lærere som brenner

for faget, det må være til stede støtte fra en rektor som er villig til å investere midler i kunst og håndverksfag.

Informant nr. 1 uttrykker stolthet over å ha fått plass i piloten - fordi hun jobber i barneskolen. På grunn av mangel på kompetanse krav ved ansettelsen i barneskolen er flertallet som underviser på barnetrinnet uten studiepoeng i faget. Informant nr.1 sier at veiledning av kollegaer, planlegging av oppgaver og informasjonsdeling er oppgaver som har vært gjort en god stund før funksjonstillingen som lærerspesialist kom. Det er ganske så trist at lærere som underviser i den norske skolen føler seg heldig over å bli inkludert i et tiltak som hever kvalitet på undervisningen i skolen.

Lærerspesialistens oppgaver.

Lærerspesialist i kunst og håndverk har synliggjøring av faget som oppgave, det er ikke bare å være en god lærer, men man må klare å etablere fagmiljøer, og på barneskolen kan det bety mye mer jobb og ansvar på skolens premisser. Informant nr. 1 kaller funksjonstillingen en formalisering av arbeidsoppgaver som har blitt gjort lenge allerede, bare med lønn denne gangen.

Informant nr.2, som jobber i ungdomsskole og har kollegaer som er faglærere, har begynt å etablere nettverk mellom skoler i nærmiljø. Informant nr.2 nevner at barneskoler kan få nytte av fagnettverkstreff for å se hva ungdomsskoler jobber med, og hva barn kan forberedes til for å være klare for å gå videre i utdanningsløpet.

Det er to forskjellige fagrealiteter som hver av informantene er del av. Med store forskjeller i kompetansekrav ved ansettelsen er det store forskjeller i kvalitet og organisering av undervisningen i faget kunst og håndverk.

Kompetanse og pilotprosjektet Lærerspesialist i kunst og håndverk.

Pilotprosjektet Lærerspesialister i kunst og håndverk som tiltak har i dette prosjektet blitt plassert i det tekniskprofesjonelle 4.nivå - det operasjonelle nivå. Dette prosjektet ser på programmet til piloten høsten 2017- våren 2018 for å si noe om kompetansedefinisjon i følge kompetansekrav og programinnhold. Det som vakte min oppmerksomhet var introduksjonene av kursholdere for valgfrie samlinger som har lærerspesialister i kunst og håndverk som målgruppe. Kunstner, praktiserende kunstner, mastergrad fra kunsthøyskole, og andre høyere

utdanningsinstitusjoner; individer som har høy formell kompetanse i kunst og kunst og håndverk samt grundig erfaring med undervisning i skolen.

Den praktiserende kunstneren har som regel gjennomgått en lang utdanningsprosess hvor skolen er bare en del av det. Praktiserende kunstnere har som jobb å eksperimentere med media og prosesser, samt utvikling av konsepter og sin personlige kunstnerfilosofi. Under utdanningen har de vært med på å observere utvikling av medstudenter, kunstfeltet og dets politikk. Det gjelder alle fag - fagfolk blir ikke spesialister tilfeldig, og kunstkompetanse som alle andre kompetanser må utvikles gjennom læring. Med å invitere praktiserende kunstnere som kursholdere gis et signal om at kunstpraksis har plass i spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk. Kunstpraksis former teori og teori former praksis, som åpner praksiser for problematisering av og refleksjon over feltet.

Ludvigsen utvalget med referanse til *Lærerløftet* sier at alle fag er teoretiske og praktiske. Det er viktig at lærere er kjent med fagenes metoder og tenkemåter som er spesielt viktig del av faginnholdet. Kjennskap til teori og praksis gir mulighet til å bruke faget kreativt for å reflektere over fag spesifikke problemstillinger. (NOU, 2015:8,s.9)

Informant nr.4 omtaler jobben innenfor faget som en kamp om plassen i den norske skolen. Kamp innebærer en stadig argumentasjon om nødvendigheten av det man tror på. Det er vanskelig å utvikle faget hvis det har ikke fått en etablert posisjon som et nyttig og nødvendig fag.

Informant nr.3 konkluderer med at lærerspesialister i kunst og håndverk har en vanskeligere vei foran seg enn lærerspesialister i andre fag. Fagets posisjon må heves i skolen før fagets didaktiske, fagovergripende kvaliteter og tverrfaglige innhold kan bli brukt til sitt fulle potensiale.

Konkluderende kommentar.

Det 5. nivå - det erfarte nivå, er det viktigste i dette prosjektet og viser til behovet for kunstteoretisk påfyll for lærerspesialister i faget kunst og håndverk. I informantene møtte jeg mennesker som er tenkende og følende individer. Lærere, fagpersoner, som er en del av den forandringen som skolen og fagfelt kunst og håndverk gjennomgår. Det er et stort gap fra idealer som omhandler framtiden, formaliserte og gjort til tiltak, til individer som jobber med faget her og nå. Individer har sin kulturelle kapital (Bourdieu,1993) som med habitus er med på å forme sosiale relasjoner til faget og den sosiopolitiske realitet de lever i. Det er neppe en

formel som kan hjelpe alle til å øke alle de forskjellige kompetanser som satsingene etterspør. Refleksjon over sin egen kunnskap og sin rolle i kunnskapsproduksjon kan bidra til å se kvalitet og ikke trussel i det som er ukjent, som for eksempel fremtiden og livet i morgendagens samfunn.

Kunstteori i dag er mye mer en kunsthistorie, materialviten og teknikker som omhandler kunstpraksis. Det er estetiske teorier som omhandler kunstens vesen og være, det finnes et stort bidrag fra sosiologene om kunstens relasjoner til samfunnet, samt sosiologiske analyser av maktfordeling og kunstfeltet som organisert fagfelt. Like viktige er kulturhistoriske blikk som problematiserer fenomenet kunst og dets vestlige definisjon, historie skriving innenfor faget og gjennom faget. Det er kjønnsforskning som stiller spørsmål til maktrelasjoner og definisjonen av kunstnerrollen, dens historie og subjekt. Samtidskunst er i relasjon til vår samtid, som reflekterer over sin fortid og reflekterer over vårt behov til å definere den ukjente fremtiden. Samtidskunst er universell, spesifikk, og alt som er mellom, det er en alternativ refleksjons- og kunnskapsproduksjonsarena.

Kunsten har implisitte prosesser med didaktiske kvaliteter som kan brukes til å diskutere alle temaer nevnt over, og så mye mer, både gjennom teoretisk refleksjon og praktiske læringsprosesser.

Som konklusjon i dette prosjektet vil jeg uttrykke et behovet for kunstteoretisk påfyll i videreutdanningen av lærerspesialister for å utvide læringsarenaen for kunst og håndverksfaget og for å bygge kompetansen som *Framtidens skole* etterspør i dag. Lærerspesialister som er veiledere og ansvarlig for etablering av fagnettverk med kunstteoretisk påfyll kan tilby sin egen kompetanse i skolens møte med kunsten. De kan hjelpe kollegaer til å se kvaliteter med enkeltindividets kreative prosess, uten å lete etter en felles gjeldende kvalitetsdefinisjon for læringsprosesser i alle skolens fag.

Referanser.

- Alexander, R. (2009). *Essays on pedagogy*, Routledge, New York & London routledge.com.
- Aure, V., Illeris, H., Ortegren, H. (2009): *Konsten som larande resurs*, Nordisk Akvarellmuseet. GothiaOffset, Göteborg
- Aure, V., Bjerkestrand, K. og Songe-Møller, A. (2013). *Emancipatory theatre and performative didactics*. *InFormation*, 2(2).
- Aure V., Gjørnum R.G (2015) *Kunstdidaktikkens møte med marginale røster*, *Nordic Journal of Art and Research* ISSN: 1893-2479 Volume 4, Nr 2
- Bamford, A(2008) *Wow-Faktoren*, *Globalt forskningskompendium, om kunstfagens betydning i utdanning*. Copyright Musikk i Skolen, Musikk i Skolen
- Bauman, Z (2006). *Flytende modernitet*, Oslo: Vidarforlaget.
- Birkeland N.R, Hopmann S., Langfeldt G. Midsundstad J.H, Werler T., Willberg I. (2010) *Didaktikk. Nye teoretiske perspektiver på undervisning*, Cappelen Damm, Akademisk
- Bjørkås, S. (2002) *Makt og organisering i norsk kunstliv*. I Bjørkås S.(red.) *Kulturproduksjon, distribusjon og konsum*.
- Bobbio, N. (1987). *Future of Democracy*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (1993). *Some properties of fields*. I Bourdieu, P: *sociology in Questions*, London: Sage
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. (red.) (2015): *Kvalitative metoder, Empiri og teoriutvikling*, 2.opplag, Gyldendal akademisk
- Dale, E.L., Gilje, N. og Lillejord, S. (2012). *Gjennomføring av utdanningsreformer i kunnskapssamfunnet*. Oslo. Cappelen Damm.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education*. N.Y.: Free Press.
- Dewey, J. (1938/1997) *Experience And Education* Reprint edition 1997 Free Press
- Ellingsen, K.E. (2007) *Selvbesettelse*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Eriksen, T.H(2009) *Verden er ikke bare etnisk*. I Giske (red) *Mangfold er enfold*, Aschehoug, Oslo
- Foucault, M.(1980) *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972-1977* Vintage; 1st American Edition

- Goodlad J.(1979): Curriculum inquiry. The Study of Curriculum Practice. McGraw-Hill book company, New York
- Gundem, B.B. (2008) Didaktikk – fagdidaktikk, anstrengte eller fruktbare forhold? Acta Didactica Norge Vol. 2 Nr. 1 Art. 1 Hentet fra <https://www.journals.uio.no/index.php/adno/article/viewFile/1020/899>
- Habermas, J.(1989) Jurgen Habermas on Society and Politics: A Reader New title edition; Beacon Press
- Habermas, J. (1995). Tre normative de- mokratimodeller: Om begrepet deliberativ politikk, I: Eriksen, E.O. (red.): Deliberativ politikk. Oslo: Tano.
- Hansen, F.T. (2008) At stå i det åpne: dannelse gjennom filosofisk undren og nærvær, København: Hans Ritzels forlag.
- <https://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/2015/06/15/fremtidens-skole-fornyelse-av-fag-og-kompetanser/> Kompetanse defineres av Ludvigsen som: «Kompetanse betyr å kunne mestre utfordringer og løse oppgaver i ulike sammenhenger og omfatter både kognitiv, praktisk, sosial og emosjonell læring og utvikling, inkludert holdninger, verdier og etiske vurderinger. Kompetanse kan utvikles og læres og kommer til uttrykk gjennom hva personer gjør i ulike aktiviteter og situasjoner» (NOU 2015:8)).
- Høgskolen i Sørøst-Norge(2018). Lærerspesialistutdanning i kunst og håndverk, trinn1-10 hentet fra <https://www.usn.no/studier/finn-studier/larer-lektor-og-pedagogikk/larerspesialistutdanning-i-kunst-og-handverk/>
- Illeris, H. (2013) Potentials of Togetherness: Beyond Individualism and Community in Nordic Art Education, Studies in Art Education, 55:1
- Kulturdepartementet (2007) St.meld. 8, Kulturell skulesekk for framtida . Kultur - og kyrkjedepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-8-2007-2008-/id492761/>
- Kulturtanken, Den kulturelle skolesekken Norge (2016) Hva er Kulturtanken <http://www.kulturtanken.no/hva-er-kulturtanken-1>
- Kunnskapsdepartementet(2006).Kunnskapsløftet- reformen i grunnskole og videregående skole. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/ufd/prm/2005/0081/ddd/pdfv/256458-kunnskap_bokmaal_low.pdf
- Kunnskapsdepartementet (2013). På rett vei: kvalitet og mangfold i fellesskolen Meld St. 20 (2012–2013) hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/53bb6e5685704455b06fdd289212d108/no/pdfs/stm201220130020000dddpdfs.pdf>
- Kunnskapsdepartementet (2014). Strategi Lærerløftet. På lag for kunnskapskolen. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Larerloftet/id2001933/>

- Kunnskapsdepartementet(2014)RAMMER FOR UTLYSNING AV FUNKSJON SOM LÆRERSPELIALIST hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/3fa859ce534342a091b8e3ac29402098/vedlegg-til-invitasjon-pilot-funksjon-larerspesialist-l884723.pdf>
- Kunnskapsdepartementet(2015). Kompetanse for kvalitet Strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere frem mot 2025 hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/97c4e1d89671441dbf81a9ef52075a7d/kd_kompetanse-for-kvalitet_web.pdf
- Kunnskapsdepartementet (2016.11.10). Viktig fornyelse av Kunnskapsløftet, ressemelding nr.97-16. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/viktig-fornyelse-av-kunnskapsloftet/id2515403/>
- Kunnskapsdepartementet(2016) Fag – Fordypning – Forståelse — En fornyelse av Kunnskapsløftet Meld. St. 28 (2015–2016)hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20152016/id2483955/>
- Kunst i skolen(2017). Samtaler om Samtidskunst hentet fra <http://www.kunstiskolen.no/s1-utstilling>
- Kvale S., Brinkmann S. (2009):Det kvalitative forskningintervju, Gyldendal Norsk Forlag AS 2009, 2.utgave, 3 opplag 2012
- Laclau, E., Mouffe, C. (2014). Hegemony And Socialist strategy: Towards A Radical democratic Politics, English edittion, Radical Thinkers, Verso books
- Lagerstrøm, B.O., Moafi, H, Revold, M.K (2014). Kompetanseprofil i grunnskolen, Hovedresultater 2013/2014 (2014/30) Hentet fra https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/197751?_ts=148a1618d30
- Lillejord, Sølvi (2013). skolen i kunnskapsamgunnet. Bedre skole.Nr.3 Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/globalassets/filer/pdf-av-bedre-skole/2013/bedre-skole--3-2013.pdf>
- Mangset, P (2012) Demokratisering av kulturen? Om sosial ulikhet i kulturbruk og deltagelse. TF- notat nr 7/2012 Telemarksforskning, hentet fra <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/filer/2006.pdf>
- NOU 2015:8, 15.05.2015, Fremtidens skole, Fornyelse av fag og kompetanser, utredning fra utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 21.06.2013 hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/da148fec8c4a4ab88daa8b677a700292/no/pdfs/nou201520150008000dddpdfs.pdf>
- Nyrnes A. (2013) The Series- Serial work in artistic research and in the didactics of the arts, InFormation, Nordic Journal of Art and Reserch Volume 2, No 1
- Olsen, M.H (2013) En Inkluderende skole? Cappelen Damm

- Piaget, J (1923/2001) The Language and Thought of the Child (Routledge Classics) Routledge; 1 edition
- Rancière, J.(2008):The politics of Aesthetics, Transl. Gabriel Rockhill, first published 2004, Continuum, London
- Rancière, J.(2009).The Emansipated Spectator. London:Verso
- Rosenlund, L. (1998) Sosiale strukturer og dere metamorfoser. Sosiologisk tidsskrift, årg.&, nr.1-2
- Shapiro, H.T (2005) A Larger Sense of Purpose: Higher Education and Society (The William G. Bowen Memorial Series in Higher Education)_ Princeton University Press
- Utdannings- og Forskningsdepartementet (2004). St.meld.nr.30.(2003-2004) Kultur for læring. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/988cdb018ac24eb0a0cf95943e6cdb61/nopdfs/stm200320040030000dddpdfs.pdf>
- Utdanningsdirektoratet (2006). Læreplan i kunst og håndverk (KHV1-01) Hentet fra https://www.udir.no/kl06/KHV1-01/Hele/Grunnleggende_ferdigheter
- Utdanningsdirektoratet (2008). Artikkel 5. En lærende skole. Hentet fra https://www.udir.no/Upload/skoleutvikling/Artikkelstafett/Utvikle_en_organisasjon.pdf
- Utdanningsdirektoratet (2016, 21.03) Kunst og håndverk- fagets egenart hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fag/kunst-og-handverk/kunst-og-handverk---fagets-egenart/>
- Utdanningsdirektoratet (sist endret 06.04.2018) Funksjon som lærerspesialist. Hentet fra: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/larerspesialister/funksjon-som-larerspesialist/>
- Utdanningsdirektoratet(2016) Funksjon som lærerspesialist, Artikkel , sist endret 06.04.2018
- Utdanningsdirektoratet (2017) Kunst og håndverk / Duodji/Duodje/Duedie, 2018/15595 hentet fra <https://hoering.udir.no/Hoering/v2/197?notatId=356>
- Utdanningsdirektoratet(2018). Lærerspesialistane, Artikkel hentet fra <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/larerspesialister/larerspesialistane/>
- Utdanningsetaten, Oslo kommune(2017).Lærerspesialister hentet fra <https://jobb.osloskolen.no/karrieremuligheter/laerer/laererspesialister/>
- Vygotsky, L.S. (1962/2012)Thought and Language.Revised and expanded Edition, The MIT Press; revised and expanded edition

Willberg, I. (2008). Mimesis, didaktikk
og digitale læremidler (Doktoravhandling) NTNU, Trondheim, Hentet fra
https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/269179/288129_FULLTEXT01.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Winter Jørgensen, Marianne (1999): Diskursanalyse som teori og metode, Roskilde
Universitetsforlag, samfundslitteratur

Vedlegg

Vedlegg nr.1

Informant nr.1

«...jeg er kjempe stolt at jeg fikk lov til å bli med!»

«...i barneskolen er det ikke vanlig med faglærere, det er sjelden vare...» Mener at jobber på den måte, fordi veiledning eller hjelp til de som har ikke kompetanse har vært en del av hverdagen. «...fordi det som jeg syns er trist, er, nå eleven ikke får, og barn får ikke lære, fordi jeg er utilstrekkelig...», «...hvis du mangler kompetanse mål, i noen av fagene, da mangle du noe av allmenn kunnskapen i livet ditt...», «hvis du hadde hatt meg i gym i fire år, så hadde du kommet ut av barneskolen med hull, da hadde du ikke hoppet sånt baklengs meg ryggen først over sånn stave ... ikke sant, da hadde du ikke lært det av meg...» «... jeg ser at det, jeg er alt for gammel til å kalle det samtidskunst, det som jeg syns er moderne...». Nevne utsilingen til Kjartan Slettemarks sitt kunst på Samtidsmuseet som eksempel på noe som var uforståelig. «so for elever glipper jo det, Når jeg er moderne så undervise jeg Frans Wideberg, kanskje moderne for meg og mine foreldrene men ikke for...» «Det som jeg gjør er at jeg går på disse lærer tilbudene til Museet for Samtidskunst, fordi de har jo sånne, og det er flere av de museene som har, og de pleier å være veldig fine, særlig museet for Samtidskunst...» Synes ikke at hun trenger påfyll fra etaten i kunstteori, det kan værere kjedelige de foredrag.

Informant nr.2

«...du har jo en annen tilnærming...»

«...jeg tror at det er et mestrings følelse for dem å jobbe med kunst samtidig som det er en viktig historisk og tradisjonsbærende... det er jo et fag ...» «Alt vi gjør av teori blir knyttet opp mot praktiske øvelser for eksempel, når vi jobber med portretter, så har vi alltid innføring av portrettet fra kunsthistorien først, og så starter vi med Leonardo Da Vincis selvportrett, hvor du kan se alt fra rynkene under øyene til hårfeste, til å gå over til Picassos sin selvportrett hvordan Munch...» «er veldig vår samtid, hvor alt er på en måte, det er mye som man må lykkes bare øyene på ikke ta innover oss alt mulig, av flykninger krise, og av grusomheter som skjer i overgrepssituasjoner, og man vet ikke hva, og hun har også tegne det sånn at du får det rett i ansiktet, eh, og uten filter liksom, det er alt fra avføring til flytende flykninger og redningsvester og i en hel, i samme motiv, i ett rom, på Kunstneres Hus...» «..det er klart at jeg at de bøkene jeg har lest mest av moderne kunsten er jo den klassiske. Mhm, jeg kan nok aller mest om det, men jeg er ikke red for å snakke med ungdom om samtidskunst, fordi det syns jeg er spennende.» «...og de blir så provoserte, noen blir så sinte, ikke sant, og det er litt gøy å plukke det litt sammen, fra hverandre og tilbake igjen altså, for plutselig så for de, ehm, av og til får noen en aha opplevelsen, men veldig mange har bestemt seg om hva de tenker om samtidskunst, også før de går inn og kanskje ikke har forandret når de går ut igjen ...» «i 10.nde klasse, da har de fordypning, og da får de velge seg selv en retning, sa skal de på en måte vise fram et kunstprosjekt og lage seg en folder som er et slags presentasjon av kunstverket sitt...» «...Nå veit jo jeg at det er føringer på gang med muntlig eksamen i faget, og det tenker jeg at er viktig etter hvert at vi skjønner hvordan vi bærer oss frem med ny lærerplan, om, at barneskoler også forstår hvordan det påvirker, hvordan de legger grunnlaget. Så er jeg litt motivert for å få med meg mere barneskole lærere litt tidlig, jeg skal jobbe godt for å holde de nærme, ikke får ofte selvfølgelig, men, og veldig mange av dem er veldig engasjerte...»

Vedlegg nr.2

Intervju guide

Masterprosjekt av Liga Legzdina Olsen, Kunst i samfunnet, HIOA

Mellom kunst og skole: Analyse av Pilotprosjekt Lærerspesialister i kunst og håndverk på vei til Kunnskaps skolen.

Introduksjon: Intervjuet handler om dine tanker og erfaring rundt kompetanse for lærere i faget kunst og håndverk.

Anonymitet: Ditt navn vil bli anonymisert.
Tid: Intervjuet vil ta maks 45 min, min 30 min.

Lyddopptak, transkribering: Intervjuet vil bli tatt opp og transkribert. Til publisering vil transkripsjon med anonymisert navn bli brukt.

Forsknings tema	Spørsmål	Svar
Kompetanse i faget kunst og håndverk.	1.Hvordan ble det bestemt at du skal søke på stillingen Lærerspesialist i kunst og håndverk?	
	2.I dine ord: Hva er rollen til kunst og håndverk som fag i norsk skole.	
	3.Hva betyr flink i kunst og håndverk som fag? (lærer, elev)	
	4.Hva er rollen til samtidskunst i ditt liv, hvordan bruker du kunst og kulturtilbud på fritiden?	
	5.Hva er ditt favoritt kunstverk og hvorfor	

	6.Dine tanker om Kulturtanken (DKS) som tilbud i skolen?	
	7.Hva er lærerens rolle i faget kunst og håndverk?	
	8.I dine ord: hva er rollen til Lærerspesialist i kunst og håndverk?	

Vedlegg nr.3

Informant nr.3

«...nær målsetning kan være å styrke den kunstfaglig, kulturell og håndverksfaglig dannelse, kanskje til elevene.» «...om at du har en høy kompetanse i forhold til målene i lærerplanen...»

«...med samtidskunst... når jeg tok masteren, og de hadde estetisk teori og kunst i kontekst.. ble jeg ekstra internert i det. Altså jeg alltid har vært interessert i det men... kanskje fikk man litt viderforståelse, man kan reflektere og undre seg mer, fordi man har sett mer og fått bredde på det...» «Så klart bli jo man mer interessert når man få litt repertoar, ikke sant?» «det er jo også... Damien Hirst Mother and Child divided, det var jo et av de verkene som jeg har møtt når jeg har vært så mye på Astrup Fearnly, og som jeg har hatt med elever og som er veldig vanskelig, fasinerende, som man får nært forhold til, en son absurd kunstverk.» «...Å ha balansen og lærer deg det du ikke kan..» Om idealkompetanse, balanse mellom håndverk og teori, og refleksjon over sin egen kunnskap. «Ideell kompetanse, det er ikke lett, å ha forståelse at du er aldri utlært. Man blir aldri ekspert. Man kan bli god men aldri ekspert.» «...det som har vært den store problemet...svake fagmiljøer...» «Oppgaven er å få tak på faget å veilede de lærere innafor faget rent konkret...Det skiller seg litt, de begynner på lit mer Basic en kanskje matematikk som har veldig mye.»

Vedlegg nr.4

Intervju guide

Spesialistkompetanse i faget kunst og håndverk: Analyse av pilotprosjekt Lærerspesialist i kunst og håndverk.

Masterprosjekt av Liga Legzdina Olsen, Kunst i samfunnet, HIOA

Introduksjon: Intervjuet handler om dine tanker og erfaring rundt kompetanse for lærere i faget kunst og håndverk.

Anonymitet: Ditt navn vil bli anonymisert.

Tid: Intervjuet vil ta maks 45 min.

Lydopptak, transkribering: Intervjuet vil bli tatt opp og transkribert.

Introduksjon: Intervjuet handler om dine tanker og erfaring rundt kompetanse for lærere i faget kunst og håndverk.

Anonymitet: Ditt navn vil bli anonymisert.

Tid: Intervjuet vil ta maks 45 min.

Lydopptak, transkribering: Intervjuet vil bli tatt opp og transkribert.

Forsknings tema	Spørsmål	Svar
Kompetanse i faget kunst og håndverk.	1.Hva er din rolle i diskursen fagkompetanse i kunst og håndverk?	
	2.I dine ord: Hva er rollen til kunst og håndverk som fag i norsk skole.	
	3.Hva betyr flink i kunst og håndverk som fag? (lærer, elev)	
	4. Hva er din kompetanse når det	

	gjelder kunst som fag?	
	5. Hva er rollen til samtidskunst i ditt liv, hvordan bruker du kunst og kulturtilbud på fritiden?	
	6. Hva er ditt favoritt kunstverk og hvorfor?	
	7. Hva er lærerens rolle i faget kunst og håndverk?	
	8. I dine ord: hva er rollen til Lærerspesialist i kunst og håndverk?	

Informanten nr. 4

«...vi kjemper jo veldig for å opprettholde det, fordi det er mange som vill legge ned spesialverksted og ta bort delingstimer og alt, sånn at vi kjemper veldig for å beholde statusen til faget.» «Vi har jo revolusjonert faget veldig, det veldig «gjøre faget», det var veldig å lage ting, til å bli mer et lærer fag, at det at en skal lære og i en samfunnsmessig kontekst, at det er ikke bare isolerte gjenstander, men at det er et bærekraftig perspektiv og demokratisk perspektiv» «På grunn av så mange kompetansemål. Det er lærere som har trodd at de må jobbe med en og et mål, men poenga er å koble sammen mål. Så en oppgave kan jo vare et halt år, og det er kanskje ti kompetansemål, så man å ikke tro at n kompetansemål er en oppgave.» «Det er stort problem at kunst og håndverk er en av de fagene hvor det er flest lærer som har ingen kompetanse som underveis. Og da blir det ofte laget ting, fordi de har ikke den kunnskapen som er nødvendig for å skjønne hva som egentlig er innholdet i faget. Det er med sånne facebook grupper hvor mange av de spør hvordan skal jeg lage det og det, hva kan jeg lage av de materialer istedenfor hva kan de lære.» «...at den vurderingen, vurderingsevnen utvikles, det er kanskje den viktigste, da. Akkurat hvis det du lage blir bra eller ikke er ikke det viktigste.» «Et høyere nivå en bare å lage ting. Metanivå på faget.» «At lærerspesialister kan bidra og utvikle felleskapet, at det blir et aktivt læringsfellesskap mellom kunst og håndverkslærere i kommunen eller bydelen, eller hvilket område dem har da, sånt at de får spesielt utvikle seg og tenke kritisk og samfunnsmessig da. Og mer til forskning og det overordnede nivå da. Lage praksisfellesskap, jeg har tro på å lære i praksisfellesskap... det er viktig at de bidra til det at de ser på seg sjøl som ressurser og dem får utvikle den kompetansen på det.» «Jeg syns jo egentlig at den som er lærerspesialister burde egentlig ha masterutdanning, men det er jo kommunen som har plukket de ut så det er jo ... det er noen som har det men ikke alle, det syns jeg er svakhet. Fordi du lærer nokken på masternivå, som di hadde hatt nytte av.»

